

Etym est semen superfluum alimenti. Est ergo superfluum indiuiduo, sed non est superfluum speciei. Nam cum ex ultima digestionem fiat illud, quod est, quasi omnino purum, & quasi omnia membra; quod istud esset omnino superfluum, & non ordinaretur in utilitatem aliquam, esset omnino inconueniens. Et ideo ingeniauit natura, quod hoc ordinaretur in conseruationem speciei, & inde propagaretur foetus, qui esset eiusdem speciei cum parente. Quod totum est ex ordine diuino. Iuxta illud Philosophi: Reliquo modo compleuit Deus continuam facies generationem, & quod non potest perpetuari in eodem numero, perpetuetur in eadem specie. Si ergo semen est superfluum alimenti, & non est iam conuersum in membra, & per consequens non est iam conuersum in totum, quod componitur ex membris, traductio seminis, per quod traducuntur animæ, quæ generantur ex traduce, non erit sicut separatio partis a toto, sed sicut separatio eius, quod est coniunctum secundum locum ab illo loco. quia si esset separatio partis a toto, non emitteretur cum delectatione, sed cum dolore.

2. I Gen. 39.

Seminis de ciso ab alia licet ad generationem necessaria.

Sed si quæretur, quare sit necessaria ista separatio. Dicemus, quod ea quæ sunt ex semine, sicut determinat sibi proprium actuum, ut semen maris, & proprium passuum, ut menstruum femellæ, ita determinat sibi proprium locum, ut matricem femellæ. Videtur enim esse e contrario in generatione elementorum, & in generatione animalium, quæ generantur ex semine. Nam in generatione elementorum, vel non requiritur ibi proprius locus, vel si hoc ibi requiritur, magis erit hoc, ubi habet esse generans actiue, quam passiuè, ubi generatur ignis purus, hoc erit magis sphaera ignis, ubi est ignis generans, & agens, quam aliquis alius locus. Vbi ergo passuum accedit ad actiuum, ut ille aer, qui multum approximat igni, conuertitur in ignem. Et si vapores eleuati a terra igniuntur, & conuertuntur in ignem, & videntur esse quædam stellæ cadentes; hoc est, quia multum approxinant igni, vel aeri multum calefacto ab igne, sed in generatione animalium generatorum ex semine est econuerso. Quia semen generatum in vase maris, vel in lumbis patris accedit ad matricem per coitum, in qua habet esse menstruum, unde materialiter, & passiuè fit foetus.

Viso quomodo esse aliquid ex traduce importet diuisionem, videndum est quomodo importet originem. Quæ origo est dupliciter attendenda. Videlicet quomodo oritur semen, cum quo traducitur uirtualiter, & causaliter, quod generatur ex traduce. Et quomodo oritur inde anima, quæ dicitur ex traduce generari. Propter primum sciendum, quod, ut habitum est, semen est superfluum alimenti proximum omnibus membris, nulli tamen membro iam transubstantiatum, uel coniunctum. Est enim semen superfluum alimenti vltimæ digestionis, quod ita est proximum membris omnibus, quod

A quasi est omnia membra fieri. Sicut ergo illud, quod ita est proximum igni, quod est quasi igne fieri: ut si aer est tantum calefactus, quod esset ita ignem fieri, quod statim approximatus igni fieret ignis; ille aer, qui esset sic ignem fieri, esset quasi ignem facere. Nam & res, quæ esset multum cibus ignis, appropinquata tali aeri, conuerteretur in ignem. Videmus enim ex radijs solaribus transeuntibus per ampullam plenam aqua in loco illo, ubi congregantur, ita calefaciunt aerem, quod si ponatur ibi esca accenditur inde ignis. Quia ille aer sic calefactus, ita est proximus igni, & ita est ignem fieri, quod potest facere ignem. Multo ergo fortius superfluum alimenti vltimæ digestionis, quod est ita proximum omnibus membris, quod est omnia membra fieri, quia ad quocunque membrum transmutatur, statim conuertitur in ipsum. Habet se ergo tale alimentum ad omnia membra fieri, sicut se habet aer multum calefactus ad fieri ignem. Si ergo aer multum calefactus, quod est sic fieri ignem, quod statim approximatus igni fit ignis, potest ignem facere, ut patuit per exemplum iam positum; multo magis alimentum vltimæ digestionis, quod est ita proximum omnia membra fieri, quod statim cum appropinquat cuicunque membro, fit illud, & conuertitur in illud, potest hoc facere. manifestè ergo concluditur, quod tale impedimentum quod est sic omnia membra fieri, potest esse omnia membra facere, ut in nostro tractatu de formatione corporis humani diximus. Quia ergo semen est de illo alimento, quod est vltimæ digestionis, quod est sic omnia membra fieri, quia est superfluum illius digestionis, de necessitate, nisi impediatur, & concurrant ibi alia concurrenda, erit omnia membra facere. Nam licet illud alimentum, ex quo fit semen, sit superfluum indiuiduo, non est tamen superfluum speciei. Si ergo separatim ab indiuiduo, ubi poterat esse omnia membra fieri, si non esset sic separatim omnia membra facere, esset etiam superfluum speciei. Ordinauit ergo natura, quod alimentum vltimæ digestionis, ut est superfluum indiuiduo, & non conuertitur in membra, non esset superfluum speciei: Factum ergo inde semen esset omnia membra facere. Sicut ergo illud, quod est multum proximum igni: quod est quasi ignem fieri, si appropinquet ei, quod est esca ignis, & quasi cibus eius, poterit esse ignem facere; sic illud superfluum alimenti, quod est sic omnia membra fieri, si fiat inde semen, & proiciatur in matricem, ubi fluit, & concurrat menstruum, quod est quasi esca, & cibus omnium membrorum, poterit ex illo menstruo omnia membra facere, & sic formare, & organizare foetum, ut ibi educatur anima de potentia materiæ, si sit anima, quæ habeat fieri ex traduce, uel quod ibi introducatur anima per creationem, si sit anima, quæ non habeat educi de potentia materiæ, nec habeat extruduci, sed

Exemplum de igne accendendo ex radijs solaribus transeuntibus per ampullam plenam aqua.

Liber 3 de formatione corporis humani.

Extraducit quomodo originem importet. Animalium generatio ex semine quomodo fiat.

habeat

habeat esse ab extra de potentia Creatoris.

Aduertédū tñ nos dixisse, q si id, qd est sic ignē fieri, q statim approximatū igni fit ignis, pōt esse ignē facere ex eo, q est multū esca, & cibus ignis: sic, & multo magis alimentū ultimæ digestionis, quia est sic proximū omnibus membris, q est omnia membra fieri. quia coniunctum cuilibet mēbro fit illud, vel conuertitur in illud, si superflūū talis alimenti fiat semen, erit omnia mēbra facere. qd igitur sit hoc, multo magis pōt sic declarari. Nam illud sic proximū igni, quod est sic fieri ignem: videmus ipsum esse ignem facere, vt ferrum multum calidum, ante q sit rubeū cōbureret escam, vel pannum, vel aliquid de leni ignibile absque eo, q addatur ei alia uirtus. sed illud superfluum alimenti non fit semen, nisi ei tribuatur aliqua alia uirtus, per quam est omnia mēbra facere. In productione ergo ipsius fœtus alimentum, quod est omnia membra fieri, factum semē, & collata sibi uirtute, quæ confertur semini, erit magis omnia membra facere, q quodcunq; quantumcunque sit ignem fieri: & quantumcunque sit proximū igni, sit ignem facere. Et si dicatur, q id, quod est sic ignē fieri: non est ignem facere, nisi de eo, qd est ualde esca, & cibus ignis. Respondebimus, quod alimentum ultimæ digestionis, quod est omnia membra fieri: factum semen est omnia membra facere, non nisi de menstruo semellæ, quod est ualde esca, & cibus omnium membrorum. Nam sic est menstruum cibus omnium membrorum, q ex eo fit fœtus, & nutritur, dū est in utero, & transmissum ad mammillas dealbatur, & fit lac, & inde nutritur fœtus cum omnibus membris, vt est extra uterum.

Adhuc autem declarare restat: unde habet semen illam uirtutem superadditam. Ad quod dicunt aliqui, quod ex sola separatione hoc habet: ponentes exemplum de animalibus anulosis, vel ponentes exemplum de animalibus, quorum partes amputatæ uiuunt, vt patet in anguilla, qua diuisa in plures partes, quælibet pars uiuit: ubi secundum Philosophum est una anima in actu, & plures in potentia. per solam enim diuisionē vna anima actu fit plures animæ in actu. Sic semē ex sola diuisione, & separatione, ut dicunt: ab eo, cuius est semen, accipit uirtutē, & potentiam in his, quæ generantur ex traduce. Vt una anima in actu fiat plures animæ in actu, vel ab vna anima in actu, vt ab anima, quæ est in patre, fiat uirtute feminis alia anima in actu: ut illa, quæ est in patre: fiat uirtute feminis alia anima in actu: vt illa, q est in fœtu, sed hoc stare non potest. Nā in aīalibus, quorū partes uiuūt post separationem, una aīa in actu fit plures animæ in actu ex sola separatione. Nam cum anima extendatur in illis animalibus extensione corporis, & in rebus extensis: ex una re in actu fiunt plures in actu, ut ex una linea in actu ex sola diuisione fiunt plures lineæ in actu. Hoc ad ipsum semen adaptare non poterimus, vt ex sola separatione hoc habeat, sed oportet ei cōferri uirtutem aliquam, per quam sit omnia mēbra facere. Nam id, quod est omnia membra facere.

Ari, non est simpliciter omnia membra facere, nisi addatur sibi aliquod complementum. Id enim, quod est ignē fieri: potest esse multū proximū igni, & pōt esse multum proximū ei, qd est ignē facere: & de eo, quod est ualde cibus ignis, pōt esse ignē facere de oī eo, quod faceret ipse ignis, sed si adderetur ei aliquod cōplemētū, pōt esse simpliciter ignē facere. Sic alimētū ultimæ digestionis, quod est oīa mēbra fieri, accipit aliquod complementum, & aliquā uirtutē, per quam est oīa mēbra facere: quā uirtutē non habet ex sola separatione, sed habet à testibus, ubi est spiritus generatiuus. Transit. n. semen per uiam iuxta testes, a quibus accipit uirtutem generatiuam, per quam tribuitur ei quoddam complementum uirtutis, quod erat omnia membra fieri, ut alimentum ultimæ digestionis, & ex hoc erat proximū ad omnia membra facere, accipiens illud cōplemētū ex uirtute deriuata a testibus: vt sit uirtualiter omnia membra facere, & ex hoc habeat uirtutē, & potentiam ex mēstruo, quod est cibus, & esca omnium membrorum, formare, & organizare omnia membra. Nec uidemus causam quare carentes testibus, non possunt emittere semen, nisi quia ex pondere testium aperitur uia, per quam egreditur semen. Nam & habentes testes possunt claudere quandam uenam, qua bene clausa, & constricta, impeditur egressio seminis. dato tñ, quod carentes testibus semen emitterent, esset illud semen uenti, quia nunquā pōt inde produci fœtus. Sicut Gallina facit oua sine Gallo, sed illa oua sunt oua uenti, quia nunquā pōt sunt inde procreari pulli. licet enim aliqui homines plus apponant in nutrimento, & minus in semine; aliqui econuerso. Quod intelligendum est comparatiuē, quia unus plus apponit in semine de illo alimento ultimæ digestionis, quā alius: & alius plus in nutrimento, quā alius: quilibet tamen apponit aliquid in utroq;. Cum ergo ista respiciat ipsum alimentum, non uidemus rationem, neque causam, quare castrati, cum nutriantur, sicut & alij: de ista ultima digestionē non apponant in semine sicut alij. Semen tamen illud, dato, quod pōt exire: esset instructuosum, cum cōplemētum uirtutis habeat semē à testibus. sicut ergo Gallina, quia alitur, & nutritur: facit oua sine Gallo: sed illa oua sunt instructuosa, quia a Gallo habent oua Gallinæ complementum producendi pullos: sic & castrati, qui aluntur, & nutriuntur, semen habent: sed illud exire non potest, quia carent ponderositate testiu aperientium meatum, unde exit semen.

Eunuchi testibus carentes possunt emittere semen uenti.

Oua uenri sine Gallo non faciunt pullos ex Aristot. 3. de Gen. anim. c. 1. Et 6. de hist. c. 2. Et 1. de Gen. c. 2. idē supra d. 13. q. 2. ar. 2.

DVB. I. L A T E R A L I S.

An, vt ab arte, effectus feminis à corporibus celestibus: fœtus uerò à semine fiant. Conclusio est affirmatiua.

VTERIUS fortē dubitaret aliquis, cum habitum sit de semine, quomodo sit, quia fit ex superfluo ultimæ digestionis, accipiente uirtutē cō Aegid. super ij. Sent. L ple-

Seminis uirtus uide.

2. de anima t. c. 20.

Semini ad
artem com-
paratio.

pletuam à testibus : quomodo fieri habeat effectus feminis , & quomodo ex semine fiat foetus. Sciendum ergo nos primo velle loqui de semine aliorum animalium ab homine , & postea de semine hominis. Commen. autem in 7. Meta. loquens generaliter de seminibus animalium agentibus per virtutem informatiuam : assimilatur huiusmodi virtutes, vel huiusmodi semina habentia huiusmodi virtutes arti producenti artificata: quod quadrupliciter possumus declarare. Primo prout virtus informativa, vel semen habens virtutem talem comparatur ad suum effectum. Secundo, ut comparatur ad suum subiectum. Tertio, ut comparatur ad animam patris, per quam educitur, & ad animam foetus, quā inducit. Quarto ut comparatur ad suum organum.

Semen arti,
& menstrui
materiæ co-
paratur.

Propter primū sciendū, quod artificiatū hēt dupliciter esse. Vno modo in arte, tanquā in cā agēte, & in potentia actiua. Alio autē modo in materia vñ fit, tanquā in potentia passiua: ut domus, quæ est quoddā artificiatum, habet esse in arte aëdificatoris, tanquā in virtute actiua: & habet esse in lapidibus, cemento, & lignis: tanquā in materia, vnde fit, & tanquā in potentia passiua: & quia ita se habet semen ad suum effectum, siue ad foetū, sicut ars ad artificatum: ideo virtus illa informativa, siue semen habēs illā virtutem, rectē assimilatur arti. Dicemus. n. quod illud, unde fit semen, non est aliquod membrum determinatum, sed est in potentia omnia membra fieri. Nam alimentum vltimæ digestionis, ut patet ex habitis, est illud, quod transmittitur ad omnia membra, & statim applicatum cuilibet membro, fit illud, vel conueritur in illud. Illud ergo, quod est superfluum in tali alimento stans in hac sua generalitate, non accipiens determinationem per applicationem ad aliquod membrum, sed ut generaliter est omnia membra fieri, fit semen accipiens complementum virtutis informativæ, vel generativæ à testibus. Dicebat enim supra, quod illud, quod est hic fieri, ut illud, quod est sic ignem fieri, quod statim appropinquatum fit ignis, est multum propinquum ad ignem facere: sic quia in vltima digestionem alimentum est quasi omnino depuratum, & est omnia membra fieri, ideo est valde propinquum ad omnia membra facere. Illud ergo, quod in hoc deficit sibi, tanquā complementum virtutis, recipit à testibus. Habebit se ergo semen, vel virtus, quæ est in semine ad productionem foetus, & omnium membrorum eius, sicut ars aëdificatiua ad domus productionem: menstruum autem mulieris, de quo fiunt omnia membra foetus, & omnes partes eius, se habebit, ut materia, & potentia passiua, vel ut lapides, cementū, & ligna respectu domus. sed hoc modo se habet menstruum, de quo fiunt omnia membra. semē autem, & virtus eius se habet, ut virtus actiua, & ut ars, quæ de menstruo, tanquā de materia, facit foetum, & omnia membra eius. Est enim semē omnia membra facere, & menstruum omnia membra fieri, ut hoc modo semen ex menstruo faciat foetum organizatum cum omnibus membris eius. Secūdo potest hoc idē ostendi, quod semen, siue vir-

tus eius se hēat, ut ars: & foetus, ut artificiatū: si consideretur subiectū illius virtutis. Nam si per media assimilantur extremis, cum sapiant naturā extremorum: aliter, n. non essent rectē media. Et ut aīa intellectiua, cū sit media inter formas sensibiles, & substantias separatas: vel cum sit media inter animas aliorum animalium, & intelligētias; participat cū vtriusque, & assimilatur vtriusque, quia habet aliquas virtutes non organicas, ut intellectum, & voluntatem, in quibus participat cum intelligentiis, & habet aliquas virtutes organicas, ut sensus interiores, & exteriores, in quibus participat cum animabus aliorum animalium, & assimilatur eis; sic & virtus informativa, quæ est in semine, est media inter virtutem non organicam, ut intellectum, in quo sunt artes; & sensus tam interiores, quā exteriores, qui habent determinata organa. Vnde & Commen. in 7. allegans Aristot. in de animalibus loquens de virtutibus informativis, quæ sunt in seminibus ait, quod sunt similes intellectui, quia agunt actione intellectus. Et subdit, quod ipsæ virtutes, supple, quæ sunt in seminibus assimilantur intellectui in hoc, quod agunt, non per instrumentū corporale. Addit etiam, quod virtutes istæ generativæ, quas vocant Medici informativas, in hoc differunt a virtutibus naturalibus, quæ sunt in corporibus animalium, quia virtutes animalium agunt per instrumenta operatiua terminata. i. determinata, & per membra propria. Virtus enim visiva, quæ est virtus naturalis in animalibus, agit per instrumentū determinatum, & per membrum proprium, ut per oculum, & virtus auditiva per aurē, & sic de aliis. sed virtus generatiua in semine est medium inter intellectum, & sensum. Nam non potest dici de tali virtute, quod non operetur mediante aliquo corpore, quia ipsum semen corpus est, sed non operatur mediante aliquo determinato membro, quia, ut diximus semen, quod est potentia omnia membra, & in hoc, quod non determinat sibi determinatum membrum ad agendum, assimilatur potentie intellectivæ (in qua sunt artes) quæ est omnino non organica, non fundata in aliquo organo. Deficit tamen ab illa, quia aliquo modo utitur corpore: licet non utatur aliquo determinato membro, sed ex hoc habeat supereminentiam, & efficaciam super omnia membra. & in hoc extollitur supra virtutem sensitivam determinantē sibi determinatū membrū, merito ergo ista virtus generatiua, put est mediū inter intellectū, in quo sunt artes, & sensum: poterit in agendo assimilari arti, vel intellectui, assimilabamus. n. eam supra, motoribus orbium, quia agebat in virtute illorum motorum, sed utroque modo potest sumi assimilatio: vel quia agit in virtute intelligentiarum mouentium orbem, vel quia modo, quo dictum est, mediū est inter intellectū, & alias virtutes organicas. Tertio potest hoc idē declarari prout comparatur ad animam, per cuius virtutem fit semen, & ad animam foetus, quæ inducitur per semen. Nam Philosophus in de aīa comparat aīas animalium ipsis artibus deridens fabulas

Virtus informativa media inter intellectum, & sensum.

Animarum Pythagorica transmigrationis deridenda ex Aristoteli de anima. c. 2. § 3.

fabulas Pythagoricorum, dicentium, quamlibet animam ingredi quodlibet corpus, quod idē est dicere secundum Philosophum ac si vna ars intrer fistulas, vel organa alterius: vtrūta si ars musicalis, cuius organa sunt fistulae, & instrumenta melodiarum, subintrarent organa artis carpentariae, vt ferram, vel securim, & operaretur per illa. sicut, n. quaelibet ars habet sua distincta organa, vt ideo taliā sunt organa, quia talia requirūt opera illius artis: sic talia sunt membra cuiuslibet animalis, quia talia requirunt opera illius animae, & quia sic animae assimilantur artibus; semē, vel virtus, quae est in semine, quae est media inter animā, & animam, vt inter animam patris, & fetus: poterit arti assimilari. Quarto hoc idem potest ostendi, si consideremus organum ipsius virtutis: cuius modi est multus spiritus existens in semine. Mediante enim illo multo spiritu operatur semen. & ideo semen est spumofum, & ex spumofitate album, vt possit multum spiritum continere. Appellamus enim spiritum, corpus quoddam subtile: quasi fumositates quaedam, per quas fiūt operationes in corporibus animalium. Semen autē, vt possit habere operationē suam circa fœtū: habet multum de huiusmodi spiritu, cui spiritui, vt cōmuniter dicitur, & vt hī a Philosopho in de animalibus annectitur triplex calor elementalis: cuiusmodi est calor ignis, per quē consumuntur, & resoluuntur superflua: & calor animalis, quē habet semē ex anima maris, quia anima est primū operans, & primum dirigens: propter quod ex quacūq; digestionē sumeretur semen: hoc fieret per animam, quae est primum dirigens: propter quod sequitur, q̄ aliquem calorem habeat ab aīa maris, à qua traducitur semē. quia sicut mēstruū se tenet ex parte corporis femellae: sic semen se tenet ex parte animae maris. quia fœtus corpus habet à matre, animam a p̄e s̄m Philosophū, oportet ergo, q̄ habebat semen aliquem calorem ab anima patris, in cuius virtute agens organizat fœtū, & efficit ipsum similem patri. Naturale enim est, q̄ magnitudo, vel paruitas corporis sit in fœtū à matre. Lineationē autē, & similitudinē mēbrorū, & ēt ipse mores, quia videntur hos sequi animā; habet fetus à Patre. Et si accadat aliquando contrariū: hoc erit ex impedimēto, vel ex aliqua speciali cā, tamen si consideretur corpus mulieris, & mēbra, & mores eius, apparent vera esse, quae diximus: habet ēt ille spiritus, quod est organū virtutis generatiuae, tertium calorem, qui dīr cōlestis, de quo supra sufficiēter est dictum. Cum ergo virtus generatiua, siue virtus, quae est in semine: utat spiritu, tanquā organo: vbi calor, qui est in illo spiritu, vt vult Commen. in 7. non est forma seminis, & quia hoc modo agit ars per instrumenta, non habentia formam artis, vt serra, & securis, quae sunt instrumenta carpentariae facientes arcū non habentes in se formam arcus. Calor ergo, qui formaliter est in illo spiritu, quia non habet formam seminis: actio seminis sic agentis potest assimilari actioni artis.

Seminis organū quod

Spiritus in semine qd.

Calor animalis triplex.

Anima humana non datur à Patre nisi dispositiue: corpus autē à Matre, sic ex doctrina n̄i Doctoris inteligitur dictum Arist. li. 2. de Generatione animal. c. 4. vt infra ar. 4. patebit, idē supra d. 16. q. 1. ar. 2.

A D V B. II. L A T E R A L I S.

An semen dispositiue se habeat ad animam intellectiuam. Conclusio est affirmatiua.

N LTERIVS fortē dubitaret aliquis. Nā cū iam dicta possint aliquo mō adaptari ad animas quorūcūq; animalū: quō se habet specialiter semē ad animā intellectuā. Sciendū ergo, q̄ aliqui Philosophorū, non faciendo dīam de una forma substantiali ad aliā: dixerunt oēs formas substantiales esse ab aliquo principio separato. volūt. enim, q̄ illud principium separatum creet formam, & ponat eam in materia: vocantes illud principium separatum, datorem formarum, & huiusmodi opinionis, vt Commen. recitat in 12. est Auicenna. Sic etiam hanc opinionem possemus attribuire Platoni aliter tamen, & aliter, quia Auicenna posuit tale principium esse intelligētiā aliquā. Plato uero tale principium dixit esse ideas. sunt tñ alij, q̄ nō uniuersaliter oēs formas substantiales dicūt esse a principio separato, sed solū illas, quae non fiunt à sibi simili, & huiusmodi opinionis s̄m Cōmen. est Themistius, & fortē, vt ait, Alpharabius. sed quod omnes formae alię ab anima rationali, q̄ sunt perfectiones materię, possint educi de potētia eius: satis est ex superioribus manifestum. Sola autem anima intellectiua est à principio exteriori, siue à principio separato, vt pluries replicatū est per Philosophū in 15. de animalibus. Circa ergo animā intellectuam debemus intēdere, & videre quomodo ipsa sola sit à principio separato, quod est Deus. Quidam autē ex generatione cōpositi hoc declarant dicentes, q̄ in omni alia productione non fit, nisi cōpositum: nam non fit materia neq; forma, sed fit cōpositū ex vtriusq; sed in productione animae uolunt q̄ fiat ipsa anima. Cum ergo secundum istos in omnibus aliis pductionibus, vel generationibus dicat fieri ipsum cōpositū, in sola autē pductione animae pōt dici fieri ipsa aīa. Ideo oēs alię formae possunt dici educi de potentia materię, sola autē anima intellectiua dicetur produci à principio separato. sed istud plenē stare non potest, quia in generatione hominis cōpositum est id, quod fit, & generatur, quod patet ex ipso esse. Nā generatio est via in esse: cum ergo illud esse, quod acquirit homo per generationē, non sit solius animae, sed sit animae, & corporis: cum anima, & corpus dicāt ipsum cōpositum, illud esse erit ipsum cōpositum: & id, quod generatur, erit ipsum cōpositum. pp quod bene dictū est, q̄ homo generat hominē, ipse ergo homo, & ipsum cōpositū est id, quod generatur, si forma fieret p se, & materia per se, quodlibet hēret suū esse, & nō esset ibi p se gñatio cōpositi, sed essent ibi duae gñationes. sed si forma nō fit p se, sed fit in materia, & est vñū esse in factione illa formae, & materiæ: siue forma educat de potētia materiæ, siue à principio extrinseco creetur in materia. ex quo est vñū esse vtriusq; & illud esse, quod proprie est cōpositi in ta-

Formarum Dator ex opinione Auicennae.

1. de Gen. c. 18.

Generatio hominis ad quid terminatur, cū sit via i esse.

Animæ rationalis differentia ad alias formas.

1. de anima
r. c. 64.

Alpharabitus de ortu scientiarum.

li factione: magis propriè dī, quod fiat compositum, q̄ q̄ fiat materia, vel forma. & quia hoc verificatur ē in generatione hominis: iō ad declarandum quod quæritur, oportet aliā viam sumere. Dicemus ergo, q̄ non ex ipso esse, nec ex ipso agere, quod habet anima, dum est in corpore (cum tale esse, & tale agere magis sit cōpositi, q̄ animæ) est sumenda differentia animæ ad alias substantiales formas: ex mō tamen agendi, & essendi poterit talis differentia sumi, vel si uolumus hoc sumere ex ipso esse, vel ex ipsa actione: hoc non erit respectu compositi. quia quandiu anima est perfectio corporis esse, & agere: magis attribuuntur ipsi homini, vel ipsi cōposito, q̄ animæ. iuxta illud Philosophi: Anima nō intelligit, sed homo per animā. Semper, n. hæc omnia principaliter accipienda sunt ex materialitate, & immaterialitate rerū, ut differentia omnium formarum substantialium, & omnium compositorum accipienda sit ex materia. Erīt ergo prima diuisio in substantiam, & accidens, & in Creatorē vtriusq̄. iuxta illud Alpharabij in de ortu scientiarū: Scias nihil esse, nisi Substantiam, & Accidēs, & Creatorem substantiæ, & accidentis benedictum in secula. Ipsa aut substantia prima facie diuiditur, ut patet per Philosophum pluribus locis, in materiam, formam, & compositum. Ipsa enim materia est de se pura potentia, & per comparisonem ad eam poterit accipi differentia tam formarum ad composita, q̄ formarum inter se, & compositorū inter se. Primo ergo ratione materiæ distinguuntur omnes formæ à cōposito, ut nulla sit forma composita ex materia: & omne compositum in genere substantiæ habens duas substantias partem sui sit cōpositum ex materia, & forma. Ipsa autem materialitas potest dupliciter competere composito, ut sit aliquod compositum materiale, quia in eius materia est priuatio admixta, & hoc modo sunt composita omnia corruptibilia, vel omnia, quæ sunt in sphaera actiuorum, & passiuorum: vel dicatur aliquod materiale esse compositum ex materia, & forma, ita tamen, q̄ in eius materia non est priuatio admixta saltem quantum ad esse substantiale, & hoc modo sunt materialia omnia sup cœlestia, & sicut duplicem modum materialitatis assignauimus substantiis compositis ex materia, & forma; sic duplicem modum materialitatis possumus assignare ipsis formis, licet modus materialitatis compositorum sit alius à modo materialitatis formarum. quia modus materialitatis compositorum est, q̄ omne tale sit compositum ex materia: sed modus materialitatis formarum est, q̄ nulla forma sit composita ex materia, sed præter formam esse compositam ex materia, q̄ nulli formæ talis materialitas, vel talis compositio potest competere: est dare duplicem modum materialitatis, qui potest competere formis: ut dicatur forma esse materialis, quia est perfectio materiæ; & etiam, quia esteducta de potentia materiæ, ut ex hoc sint tria genera formarū. quia quædam formæ dicuntur materiales, quia sunt perfectio materiæ, & eductæ de potentia materiæ: quæ-

A dam verò dicuntur materiales, non quia sint eductæ de potētia materiæ, sed quia sunt perfectio materiæ. Est aut & tertius gradus formarum, quæ dicuntur omnino immateriales, quia nec sunt eductæ de potentia materiæ, nec sunt perfectio materiæ. In hoc aut tertio gradu sunt oēs Angeli, vel sunt oēs intelligentiæ. In secundo gradu sunt oēs animæ humanæ, vel oēs animæ intellectiue. In primo vero gradu sunt oēs aliæ substantiales formæ generabilium, & corruptibilium ex materialitate. ergo & in materialitate potest sumi distinctio oīum substantiarum creatarū, quæcunq̄ sint illæ. Ex eo ergo, q̄ anima humana, q̄ est forma rei corruptibilis, quia est forma hominis mortalis (nam non est sic materialis, sicut sunt quædam formæ generabiliū) pōt sumi differentia ipsius ad omnes alias formas, ut differant ab omnibus formis generabilium, quia illæ sunt magis materiales, q̄ anima. nam anima non est materialis, nisi quia est perfectio materiæ. Aliæ autem formæ sunt magis materiales, quia sunt perfectiones materiæ, & eductæ de potentia materiæ. Ex hac aut dīa, cū quatuor videamus esse in anima: essentiā, & esse: potētiā, & agere. Nā esse egreditur ab essentiā, & est actus essentiæ: sicut agere egreditur a potētiā, & est actus potētiæ. Differt anima secundum ista quatuor ab aliis formis. Nam secundum omnia hæc quatuor ex sola hac differentia, vel ex sola hac immaterialitate, ut quia anima non esteducta de potentia materiæ, omnes autem aliæ formæ corruptibilium sunt materiales, & eductæ de potentia materiæ. Differt anima humana ab omnibus animabus aliorū animalium, & ab omnibus animabus, quorumcunq̄ animatorum, & ab omnibus formis substantialibus quorumcunque corruptibilium: ut quia anima humana non esteducta de potentia materiæ: habet essentiā nō sic dependentem a materia, sicut habent alię animæ, & alię substantiales formæ: sic ex hoc eodem, quia non esteducta de potentia materiæ, vel de potentia corporis: habet esse, quod non corrumpitur, corrupto suo corpore: sicut esse aliarū animalium, & aliarum formarum substantialium.

C Tertio ex hoc mirum, q̄ non est siceducta de potentia materiæ, vel de potentia corporis habet aliquas potētiās, quæ non sunt perfectio materiæ; nec perfectio corporis, & dicuntur illæ potētiæ non organice, quia fundantur immediatē in ipsa essentiā animæ: non autem in ipsis organis, vel in ipso corpore. Propter quod de intellectu, qui est sic potentia animæ, dicitur à Philosopho, quod non est corpus, nec virtus in corpore. Et quod dictum est de intellectu: veritatem habet etiam de voluntate.

D Quarto differt anima humana ab aliis animabus, quantum ad agere. Nam quia non esteducta de potentia materiæ per potētiā, vel potētiās non organicas, quæ nec sunt corpus, nec virtutes in corpore: habet actiones, quæ directē, & omnino non indigent corpore, vel possunt fieri sine corpore. Quia si quæretur, quomodo ista se habeāt ad inuicem; Dicemus, q̄

Esse, essentiā, potētiā, & actio quibus animā differt ab aliis formis.

ordo est omnino contrarius quantū ad esse rerū, & quantum ad cognitionem nostram. Nam si cōsideremus ordinē istarū rerū, prius est, vel intelligitur esse ipsa essentia animæ nōeducta de potentia materiæ, vel de potentia corporis, & postea intelligitur habere tale esse, quod non corrūpatur corrupto corpore. Tertio quia habet talem essentiam, & tale esse, qđ nō omnino dependet a corpore habet talem potentiam, quæ nō est perfectio corporis. Et quarto, quia habet huiusmodi potentiam, quæ non est perfectio corporis: habet actionē, cuiusmodi est intelligere, quod directē, & omnino nō indiget corpore: cū intelligendo abstrahimus ab hic, & nūc, quæ sunt conditiones materiæ, vel corporis. Sic ergo se hēt ordo rerū, sed ordo cognitionis nostræ est omnino contrarius. Nā primo experimur nos hēre actionē, quæ est intelligere, secundum quam abstrahimus a cōditionibus materiæ, & corporis. Postea ex ipsa actione, quæ est intelligere, quia directē omnino non indiget corpore, intelligimus potētiam, a qua egreditur tale agere, quod nō est perfectio corporis: & his intellectis intelligimus essentia animæ, & eius esse, non esseeductam de potentia materiæ, vel de potentia corporis. Quantum ergo ad quæstionē principālē, cum quæritur vtrum anima intellectiua sit ex traduce, vt vtrū traducatur cū semine, vel cū virtute informatiua, quæ traducitur cum semine: patet & ex eius essentia, & ex eius esse, & ex eius agere, quod ex traduce esse non potest. Patet et differentia animæ intellectiue ad omnes alias substantias, siue sint formæ, siue compositz ex materiā, & forma. Nām differt ab omnibus formis, quia quædam sunt magis materiales, quia sunteductæ de materiā: quæquā nullo mō materiales, quia neceductæ de materiā; nec perfectio materiæ, vt ab omnibus differat anima humana, vt est per habita declaratum.

RESP. AD ARG. ART. III.

AD PRIMVM dicendū, qđ non oportet, qđ aīa educat de potētia materiæ ad hoc, qđ hō generet hoīem. Nā siue forma siteducta de potētia materiæ, siue sit à Deo per creationē: tñ ex quo est perfectio materiæ, illud esse, quod habet illa forma: cōicat suæ materiæ, vel suo corpori, & illud esse est totius cōpositi ex anima, & corpore, vt ex hoc totū cōpositum dicat generari. Propter quod si cut agere est totius cōpositi, quia forma nō agit, sed est rō agēdi, & cōpositum agit p formā, vt homo intelligit, per animā: sicut ergo agere est ipsius cōpositi, sic & esse, & quia cuius est esse, est generari, cum generatio sit via in esse cōpositū, & ipse homo generatur, vt homo generat hominē. Quod si dicatur, qđ generans in hominibus nō educit animam de potentia materiæ: Dicemus qđ disponit materiam dispositione, quæ est necessitas, & generatio hominis est naturalis non miraculosa: immo esset mirum si corpori sic disposito Deus nō infunderet aīam. Ad formā aut arguēdi cū dī, qđ vnūquodq; perfectū est &c. Dicemus,

A qđ homo gñat hominē, & generatio est ipsius cōpositi, & sicut in aliis non producit ipsa essentia materiæ, sed supponitur ab agētibus: hoc tamē non obstante dicimus, qđ non sit, nisi cōpositū. quia esse, qđ acquirit per gñationē, est ipsius cōpositi. Sic multo magis qđ tūcūq; essentia ēt animæ nō educat de potētia materiæ, tñ plus habet agēs, qđ generans respectu essentia aīæ quantū ad aliqd, qđ hēat respectu essentia materiæ. quia essentia materiæ p supponit agēs, & generās: sed nō præsupponit essentia aīæ: immo intm disponit corpus ad illā, qđ si nō infunderetur corpori, esset miraculum. Cū ergo hoc sit in generatione hominis, sicut in aliis factionibus, vel gñationibus, quæ esse ipsius cōpositi, vel ipsius hoīs, sicut in gñatione leonis esse est ipsius cōpositi, vel ipsius leonis. Si leo ex hoc dicitur esse quid perfectū, quia generat leonem: & homo debet dici quid perfectum, quia generat hominem.

B Ad sūm dicēdū, qđ sepe in scriptura sacra aliquādo caro ponit p toto hoīe. Iuxta illud Gen. 6. Nō pmanēbit spiritus meus in hoīe in æternū, quia caro est iuxta illud: Verbū caro factū est. ibi caro ponit pro toto hoīe sūm Aug. ut ex hoc verbū factum est caro, quia Dei filius factus est hō. Sic, & aīa ponitur aliqn p toto hoīe. Iuxta illud: Factus est hō in animā viuētē. Et iuxta illud Gen. Da mihi animas, cetera tolle tibi. Volebat. n. aīas. i. homines: non curabat de alijs. i. de spolijs. Sic & in pposito tot animæ egrediūt de femore Iacob. i. tot homines, quia ut patet per habita: homo generat hominē, & generatio est ipsius cōpositi.

C Ad tertium patet solutio per iam dicta: cum declaratū sit, qđ generatio est ipsius cōpositi, & qđ homo generat hominem.

D Ad quartū dicēdū, qđ August. super Gen. loquēs de hac materia ait, qđ nō, quia infantes plerūque nascunt de adulteriis, aut in prauis moribus dona nature culpāda sunt. Nā non ppter ea nō debēt germinari frumēta, quia ea seminavit furis manus. sicut ergo semina furtiue accepta germinant: sic et homines carnalē copulā per adulteriū exercētes gñare possunt, & generāt: & qđ ad hoc, ad Deū referri possunt: rñderet Deus, & qđ ipse dedit legē rebus, qđ qñ semē mandaretur terrē. qđ germinaret, & qđ ex copula maris, & femine gñaretur fetus ipse, qđ est agens vnīuersale: & dedit vnīuersales leges: nō dēt suas vnīuersales leges infringere propter aliqd particulare malū, qđ inde accidat, vel qđ per malos ministros hic exercean. Vel si volum⁹ pfundē attēdere verba Aug. solutū est argm, cū ait, qđ nō culpanda dona nature: cum ex adulteriis nascuntur infantes. Et ex frumentis furto habitis germinantur semina. Nā germinare, & nasci infantes sunt opera nature bona. Furari, & adulterari sunt opera inorum mala. Mali enim mores non debent uitare, vel impedire bona opera nature.

Ad quintum dicēdum qđ peccatū originale est in anima sicut in subiecto: sed est in carne, tanquam causa. Est enim peccatum originale carentia originalis iustitiæ cum debito habendi eam Aegid. super ij. Sent. L 3 Nam

Homo quō generet hominē, & si aīa intellectiua creetur.

Caro p toto homine Gen. 6.

Ioan. 1. Aīa pro toto homine.

Gen. 2.

Gen. 14.

Gen. 10.

Tomo 3. Peccati originalis subiectū, &c.

Animā humanā traduci nō posse, cū semine.

r. de anima. t. c. 64.

Generatio via in esse.

Hōis generatio nō miraculosa

Nam in statu innocentie fuisset generatio filiorum sine libidine: ideo corpori sic mundo sine libidine concepto infudisset Deus animam cum originali iustitia. Nunc autem corpori immundo cum libidine concepto infundit Deus animam sine originali iustitia. unde dicitur anima contrahere peccatum originale. Non ergo oportet, quod ibi sit transductio subiecti, siue anime, sed sufficit, quod sit ibi infectio carnis, vel conceptio cum libidine. ut causetur in anima talis carentia.

Homo quomodo in generatione sit agens vniucum,

Effectus omnes quomodo sint à Deo, & quomodo à creatura.

Ad sextum dicendum, quod ad hoc, quod homo sit agens vniucum, sufficit, quod homo generat hominem: & quod generatio sit ipsius totius, sicut ergo in aliis agentibus ad hoc, quod sit agens vniucum, sufficit, quod agens transmutet materiam, & transmutando materiam inducatur ibi forma similis agentis, sic & in hominibus sufficit, quod semen viri disponat menstruum femellæ, ex qua dispositione inducatur ibi forma, vel anima similis anime patris, ad hoc, quod homo sit agens vniucum. quod autem illa forma sit educta de potentia materie, vel sit per creationem infusa, non tollit vniucationem agentis.

Ad septimum de Commen. dicendum, quod quantum ad Deum, vel quantum ad effectum Dei: nullum agens debet dici aliud, quia nullum est agens faciens aliquem effectum, quod illum effectum non faciat Deus: nec propter hoc priuantur creature actionibus suis. quia quicunque effectus est à creatura, est à Deo: & uterque agit, & ab utroque habet esse ille effectus totus. sed, ut dicebamus, non totaliter. ut si calidum calefacit: illud etiam calefacere facit Deus, & illud calefacere est totum à Deo, & totum à corpore calido, sed non totaliter, quia est ab utroque aliter, & aliter. Nam à Deo est sub esse generali: prout calefieri, & habere esse calidum est aliquod esse: sed à corpore calido erit sub esse speciali: prout est tale esse, quod est esse calidum. & quia generalia dicunt totum, quod dicunt specialia, aliter enim genera non prædicarentur de speciebus. Ideo bene dictum est, quod ille effectus est totus à Deo, & totus à creatura, sed non totaliter, quia secundum aliquem modum est à Deo, secundum quem non est à creatura, & e converso. Posset autem Deus, ut supra tangebatur, quemlibet effectum, sicut facit immediate totum: ita facere immediate totaliter. sed non vult priuare creaturam actionibus suis. Aliqua ergo facit Deus, quæ non facit creatura, sed quantum ad res ipsas factas nihil facit creatura, quod non faciat Deus, ut ex hoc dici non possit, quod actio vnius terminetur ad formam, & alterius ad materiam, quia totum facit Deus, licet non totaliter. vel possumus dicere, ut communiter dicitur, quod hoc intelligendum est in agentibus diuersis non ordinatis ad inuicem. Nam videmus in artibus ad inuicem ordinatis, quod una præparat materiam, & alia inducit formam. ut dolatiua præparat materiam, de qua fit navis, quia dolat tabulas, & ligna, ex quibus fit navis: & postea manufactiua ex illis lignis sic præparatis, & dolatis facit nauem.

Ad octauum dicendum, quod post illos 7. dies, Deus non fecit aliquod nouum, quod non

fuisse simile in illis 7. diebus, quia in illis diebus fecit animam Adæ, cui omnis alia anima postea creata potest dici similis.

ARTIC. IIII.

An anima vegetatiua, & sensitiua sint ex traduce. Conclusio est affirmatiua.

D. Th. 2. sent. d. 18. q. 2. art. 3.

VARTO quaeritur de anima vegetatiua, & sensitiua. Vtrum sint ex traduce. Et uidetur, quod non. quia quæ sunt unum, & idem secum secundum substantiam, non potest dici vnum esse ex traduce, & non aliud, sed vegetatiuum, & sensitiuum sunt idem in substantia cum anima humana, quia anima humana est primum sentiens, & primum vegetans. sed anima humana non est ex traduce: ergo &c.

Præterea omnis anima est hoc aliquid. quia cum omnis anima sit motor sui corporis, non potest esse, quin sit hoc aliquid, quia forma simplex, quæ non habet per se esse, non potest dici motor suæ materie: ut forma grauis non est motor corporis grauis. Grauium, & leuium non dicuntur moueri à suis formis, quæ non habent per se esse, sed mouentur à suis generantibus, quæ sunt hoc aliquid, & habent per se esse. sed omnis anima, quæ est hoc aliquid, & potest habere per se esse, non est ex traduce, sed per creationem à Deo: ergo &c.

Præterea secundum Comment. in de anima non potest esse aliqua uirtus cognitiua ex sola commixtione elementorum: Cum ergo omnis forma, quæ est ex traduce, educatur de potentia materie, & fiat ex commixtione elementorum: anima sensitiua, quæ est anima cognitiua, ex traduce esse non poterit.

Præterea omnia ista inferiora, & omnia, quæ educuntur de potentia materie, reducuntur in motum cæli. si ergo aliqua anima esset ex traduce, causaretur ex motu cæli. sed cum cæli sint inanimati; & inanimata, & ignobiliora sint causa animatorum, & magis nobilium, non videtur conueniens.

Præterea uidetur velle Themistius, quod quæ fiunt à non simili, fiunt à principio separato. sed multa etiam inanimata fiunt à non simili, quia fit ignis non solum ab igne, sed à motu. ergo multe formæ inanimatorum sunt à principio separato. Cum ergo omnes anime sint nobiliores formis inanimatorum, multo magis erunt à principio separato.

IN CONTRARIUM est, quod dicitur Gen. 1. Producant aquæ animam &c. sed quæ sic producuntur sunt producta uirtute naturæ, & sunt edu-

Et a potentia materiæ & sunt a principiis naturalibus, non ergo sunt a principio separato.

Aristo. 2. de gen. anim. cap. 3.

Præterea secundum Philosophum solus intellectus est ab extra, vegetativum ergo, & sensitivum non sunt ab extra, sed ex traduce.

RESOLVTIO

Anima uegetatiua, & sensitua in alijs ab homine sunt ex traduce. Idem dicendum esse censeas in homine, ut uegetativum, & sensitivum dicunt potentias, vel essentias animæ intellectiuam præcedentes: non autem, quatenus animæ intellectiuæ essentiam dicunt.

RESPONDEO dicendum, quod animas aliquas esse ex traduce, videtur hoc esse introductum propter animas animalium generatorum ex semine aliorum ab homine, quia anima intellectiva hominis non est ex traduce. Omnes autem aliæ animæ generatorum ex semine, ex traduce dici debent. Hoc ergo ordine proceditur in hac questione, quia declarabimus quomodo se habeant, quod dat masculus, & quod dat femella, quantum ad esse reale. Secundo quomodo se habeant quantum ad originem. Tertio quomodo se habeant quantum ad actionem, & passionem. Propter primum sciendum, quod res illa, quam dat femella, a re, quam dat masculus, multipliciter differt. quia res, quam dat femella, est menstruum, & se habet, ut passivum. Res vero, quam dat masculus, est semen, & se habet ut actiuum. Propter quod id, quod dat femella, ad id, quod dat masculus, se habet sicut sylua ad artificem, quia sylua dat lignum, quod se habet, ut passivum. In artifice autem est ars, quæ respectu ligni se habet, ut actiuum, & quia, quod dat femella, se habet, ut passivum, quod dat masculus, se habet, ut actiuum; cum id, quod se habet, ut passivum, sit materia; & cum actiuum in id, quod se habet ut passivum, inducat formam, consequens est, quod fœtus materiam habet à matre, formam à patre. Ideo assimilauimus femellam syluæ, & mascululum artifici, quia sylua dat artifici lignum, siue materiam, ex qua fiunt: & artifex per artem dat eis formam. sic & femella dat fœtum materiam, ex qua fit, & masculus dat ei formam. Et quia materia, ex qua fit fœtus animalis, est corpus: Forma autem est anima; benedictum est, quod fœtus in animalibus generatis ex femine corpus hêt à femella, vel à matre: animam verò habet à masculo, vel à patre. quod in alijs animalibus ab homine verum est simpliciter. * In homine verò masculus, siue pater non dat animam nisi quantum ad disponem, disponit enim semen maris in hominibus, & organizat corpus ad susceptionem essentia animæ, sed per creationem in corpore sic dispositio infunditur essentia animæ. In alijs ergo animalibus, natus ex semine, simpliciter verum est, quod habet animam à patre: de corpore verò, quod habeant ipsum à matre organizatum, & dispositum per patrem, tam in alijs animalibus, quam etiam in hominibus, veritatem habet. Viso quomodo, quod

Masculus, & femina quò se habeant ad generationem quo ad esse reale.

* Anima humana a patre in generatione hominis non dat, nisi quantum ad dispositionem 2. de gen. animal. ca. 4. Idem supra ar. 3.

A femella, & quod dat masculus se habent quantum ad rem; Volumus declarare, quomodo se habeant quantum ad originem, & quantum ad actionem, & passionem. Nam quantum ad originem sunt loca distincta, & sunt in alio, & alio vbi. Quantum verò ad actionem, & passionem, sunt secundum locum coniuncta, & sunt in eodem vbi, ut in eadem matrice. Est enim quasi omnino notum, menstruum, quod dat femella, & semen, quod dat masculus quantum ad originem, esse distincta secundum locum, & esse in alio, & alio vbi. Nam locus, vbi habet originem semen, est ipse masculus: quia semen à masculo, & in masculo oritur. Menstruum verò, quod dat femella quantum ad originem est à femella, & in femella, sicut in suo loco, distincta ergo sunt secundum locum quantum ad originem, quod dat femella, & quod dat masculus. sed quantum ad actionem, & passionem oportet ea esse coniuncta, quia quod non tangit, non agit, oportet ergo in vno, & eodem loco esse coniuncta passivum, quod dat femella, & actiuum, quod dat masculus. In hoc ergo non se habent illa duo sicut sylua, & artifex. quia artifex potest ire ad syluam, & ex ligno facere ibi arcam, & lignum potest portari ad artificem, ut faciat inde arcam. Propter quod in ipsa sylua, & extra syluam potest coniungi actiuum, & passivum, ut fiat inde artificiatum. sed non sic est in proposito, quod in femella, & extra femellam possint coniungi actiuum, & passivum, ut fiat inde fœtus. Sed de necessitate in femella vbi est proprius locus passivi, & extra masculum, vbi sumit originem semine, quod habet rationem actiui, congregatur actiuum, & passivum, ut fiat ibi actio, & passio, & generetur inde fœtus.

Semen, & menstruum quò se habeant ad generationem

His itaque prælibatis dicamus, quod cum oporteat extraduci semen à masculo, & congregari cum menstruo in femella, vel in matrice eius ad hoc, quod fiat ibi fœtus: cum dictum sit, quod fœtus habet animam à patre, & corpus à matre: cum non habeat aliter animam à patre, nisi ex translatione seminis ab eodem; de necessitate concluditur, omnes animas aliorum animalium generatorum ex semine esse ex traduce. Aduertendum autem, quod esse ex traduce possumus extendere ad omnes animas eductas de potentia materiæ, siue sit in animalibus natis ex putrefactione, siue sit in ipsis uegetabilibus. tum quia proprie loquendo esse animam ex traduce veritatem habet in animalibus, quæ extraducuntur cum semine, quod proprie non fit, nisi quando actiuum, siue semine in alio loco oritur, quam passivum, & actiuum: siue semen, per quod datur anima, extraducitur de suo loco, & collocatur cum passiuo, siue cum menstruo, quia in semine uegetabilium coniunctum est actiuum cum suo passiuo: & in his, quæ generantur ex putrefactione putrefactio est coniuncta suæ materiæ tanquam suo passiuo, in quo inducit animam illius animalis, quod generatur ex putrefactione. Ideo esse ex traduce non proprie habet locum in talibus, sed in his quæ generantur ex semine: potest tamen hoc nomen ad ipsa extendi.

Brutorum autem oēs sunt ex traduce.

Animæ generatorum ex putrefactione, & aëre uegetabilium, an possint dici ex traduce.

extendi. Nam, vt dicebatur supra, in semine vegetabilium distincta est virtus actiua à passiuā, & cōiuncta est una alijs. Duo enim lapides in eodē muro, licet sint ad inuicem coniuncti: sunt etiā ab inuicem distincti: sic & in proposito. Nam virtus actiua magis habet esse in cuspide seminis. passiuā uero in alia parte seminis: sunt ergo hæc ab inuicem distincta, & sunt adinuicem coniuncta, quia cuspis seminis coniungitur alteri parti seminis. Sed dices, q̄ totum semen se habet, vt actiuum. & terra, in qua seminatur, se habet, vt passiuum. Inuenimus autem talem modum loquendi multoties. quam locutionem toleramus propter uirtutem actiuā, quæ est in cuspide seminis: cū cuspis seminis se videatur habere, vt semen maris, Alia autem pars seminis se uidetur habere, vt menstruum semellæ. Terra autem, & humores, qui trahuntur à terra, se videntur habere, vt cibi, & vt alimenta, quæ conuertuntur in menstruum, ad hoc, quod fiat tantum corpus sicut est fœtus. Nam in prægatione semellæ illud menstruum, quod congregatur ex semine, est valde modicum. ideo nisi per alimenta, & cibos fieret conuersio in menstruum: non posset fieri tanta quantitas corporis, sicut est totus fœtus. Sic & in proposito illud passiuum, quod congregatur cum actiuo in semine, est valde modicum. Ideo nisi ex terra, & humore terræ aleretur illud passiuum, & conuerteretur in ipsum virtute actiui, quod est in cuspide, non posset fieri tantum quid: sicut est una arbor, quæ producit ex illo semine.

Aduertendum etiam, quod licet in talibus actiuum habeat simul esse cum passiuo; & si fiat traductio actiui ad passiuum; non propter hoc anima vegetabilium, vel generatorum ex putrefactione debet dici esse ab extrinseco, cum virtus actiua in talibus nō educat animam ab extra, sed educat eam de intrinseca potentia materiæ, & faciat animatum in potentia, animatum in actu. sicut calidum agens in aliud corpus, vt patuit per Commentatorem, non immitit calorem ab extra, sed educit ipsum de potentia materiæ, & facit calidum in potentia, calidum in actu. Ex hoc ergo verificatur dictum Philosophi, q̄ solus intellectus est ab extra, quia solus intellectus habet esse à principio separato, i. à Deo, & non de potentia materiæeductus. His itaq; excursis possumus accedere ad solutionem quæsitæ. Nam cū quæritur: Vtrum sensitium, & vegetatiuum sint ex traduce, accipiendo ex traduce largē, prout se extendit ad omnia, quæ educuntur de potentia materiæ, vt sit nostra quæstio generalis; Dicemus, q̄ cum solus intellectus sit ab extra; vegetatiuum, & sensitium, vt sunt idem, quod intellectus, vel intellectiuum: cum intellectus sit ab extra; vegetatiuum, & sensitiuū sic sumpta erunt ab extra. sed, vt sunt res aliæ, ab intellectu, erūt ex traduce, & non ab extra, & erunt extra de potentia materiæeducta.

Ex his ergo patet, q̄ si loquimur de vegetatiuo, & sensitiuo, vt sunt in alijs ab homine, cum ibi non possint esse idem cum intellectu. quia

A in nullis alijs animalibus, vel quibuscūq; animatis hic inferius habet esse intellectiuum, nisi in homine; consequens est, q̄ in eis vegetatiuum, & sensitium non sint ab extra, sed sint ex traduce, vel sint de potentia materiæeducta. Sed si loquimur de ipso homine quantum ad radicem, & fundamentum quæsitæ, idem dicemus in ipso homine, quod in alijs. videlicet, q̄ prout vegetatiuum, & sensitium dicunt rem aliam ab intellectu, sunt ex traduce, & de potentia materiæeducta: sed, vt dicunt eādem rem cum intellectu, sunt ab extra. Dicendum ergo, q̄ intellectiuum in homine, vel potest dicere ipsam essentiam animæ, vel ipsam potentiam animæ, fundatam in essentia. Potest ergo intellectiuum in homine dicere duo. essentiam, vel potentiam. Vegetatiuum, & sensitium in homine possunt etiā dicere duo.

B quia, vel dicunt essentiam, siue essentias, vel potentiam, siue potentias. si autem dicant ipsas potentias, semper sunt aliæ res ab intellectu, quia vegetatiuum, & sensitium, vt sunt potentiæ, semper fundantur in organis, & differunt ab essentia intellectiua, cum sit substantia, & illa sint accidentia, & differūt a potētia intellectiua, q̄ est nō organica: illa verò sunt organica, ergo sic accepta, vt sunt potentiæ, semper sunt ex traduce, & sunt de potentia materiæeducta. Sed si accipiatur vegetatiuum, & sensitium, vt dicunt essentiam, vel essentias, hoc erit dupliciter. quia, vel dicunt ipsam essentiam animæ intellectuæ, quæ potest dici vegetatiua, & sensitua: vel dicūt alias essentias, siue formas præcedentes, quia secundum Philoso-

C phum, Embrio hominis primo uiuit vita plantæ, & est ibi essentia animæ vegetatiuæ similis animæ plantæ, & sunt ibi potentiæ illius, quia nutritur, & augmentatur Embrio hominis, sicut nutritur, & augmentatur planta: & quandiu uiuit vita plantæ, si pungeretur, non sentiret, sicut nec sentit planta. Postea post vitam plantæ incipit uiuere Embrio uita animalis, & incipit habere animam sensitiuam, nec habet propter hoc duas animas. quia adueniente anima sensitua, cedit anima plantæ: & habet illa anima secundò introducta duo genera potentiarum, quia habet potētiās uegetatiuas, & sensitias. & potest illa anima secundò introducta quicquid poterat prima, & adhuc amplius, quia per animam primo introductam, siue per animam plantæ poterat Embrio uegetari, uel uiuere, sed non sentire. sed cedente illo primo uegetatiuo, & introducto sensitiuo, hoc sensitium secundo introductum dabit Embrioni quicquid dabat primum uegetatiuum, & adhuc amplius. quia dabit ei, q̄ uegetetur, & uiuat nobiliori uegetatiuo, & nobiliori uita, quam daret primum uegetatiuum: & dabit ei adhuc amplius. quia dabit ei, q̄ sentiat, ut ex tūc si pūgeretur, sentiret, & retraheret se. Vltimo Embrio hominis uiuit uita hominis, & est ibi inducta per creationem anima intellectuā, nec sunt ibi propter hoc plures animæ: quia sicut adueniente sensitiuo, cedebat primum uegetatiuum: sic adueniente intellectu, cedit sensitium.

D Intellectiuum

Embriogū prius uiuat uita plantæ, & c. lib. 2. de Gen. anim. c. 3. uide supra d. 18. q. 2. ar. 2.

Lib. 2. de gen. ar. c. 3.

Vegetatiuum & sensitiuum an ex traduce.

Alia intelle-
ctiua adue-
niente, ce-
dunt sensi-
tiuū, & ve-
getatiuum:
exēplo Tri-
goni in Te-
tragono
&c.

phil. 2. de
ala r. c. 31.

lectiuum ultimo introductum poterit quicquid poterat sensitiuū, & adhuc amplius, quia dabit Embrioni vel fœtui, q̄ uiuat, & sentiat nobiliori vita, & nobiliori sensitiua, quā daret ipsum sensitiuum, & dat ei adhuc amplius, quia dat ei, q̄ habeat potentiam intellectiua, & rationalē, quāuis nondū possit habere rationis vsum, vel illius potentia vsum. Et hæc videtur esse intentio Philosophi in de anima, cum dicit: Sic Trigonus in Tetragono: & Tetragonus in Pentagono: sic vegetatiuum in sensitiuo, & sensitiuum in intellectiuo. sed Trigonus, siue Triangulus est vna figura tantum: Tetragonus, siue quadrangulus est vna figura tantum. Triangulus est ergo in quadrangulo, non, q̄ quadrangulus sit duæ figure, sed dicitur continere Triangulum, quia habet tot angulos, quot habet Triangulus, & adhuc amplius hoc etiam modo vegetatiuum est in sensitiuo, non q̄ sensitiuū sit duæ animæ, & dicitur sensitiuum comprehendere vegetatiuum, quia sensitiuum potest quicquid potest vegetatiuum, & adhuc amplius. Quod autem dictum est de anima vegetatiua respectu sensitiue, veritatem habet de vegetatiua, & sensitiua respectu intellectiue. quia anima intellectiua non est tres animæ, sed est vna anima. dicitur tantum continere vegetatiua, & sensitiua, quia potest quicquid possunt illæ, & adhuc amplius. Cum ergo quaeritur, vtrum vegetatiuum, & sensitiuū sint ex traduce, patet quid dicendum sit in alijs animalibus, quia sunt in eis ex traduce. Et patet quid dicendum sit in homine. quia, vt dicunt potentias, hoc modo sumpta vegetatiuum, & sensitiuum nunquā sunt idem cum intellectiuo. ideo hoc modo oportet ea esse ex traduce. Patere etiam potest quid dicendum sit, vt dicunt essentias, vel essentia. quia, vt dicunt essentias præcedentes animata intellectiua. sunt ex traduce, & sunteductæ de potentia materiæ, sed quia possunt vegetatiuum, & sensitiuum dicere ipsam essentiam animæ intellectiua, quia essentia animæ intellectiua virtualiter continet essentiam vegetatiue, & sensitiue, & adhuc amplius, sic sumpta essentia vtriusq; est idē, quod essentia intellectiui: vt hoc modo non dicantur esse ex traduce, sed ab extra.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendum, quod solum est per iam dicta, quod sensitiuum, & vegetatiuum non sunt ex traduce, vt sunt idem cum intellectiuo: sed, vt differunt ab eo.

Ad secundum dicendum, q̄ forma grauium, & leuium non dicuntur esse motores eorū, quia non haberent grauiā, & leuiā, per quid resisterēt suis motoribus, & sine resistentia non potest esse motus. quia tunc fieret motus in instanti, quod est contra rationem motus. sed animæ animalium sunt motores suorum corporum; nō quia sunt hoc aliquid, vel quia possunt per se esse, quia in animabus brutorum, quæ sunt motores suorum corporum, hoc verificari non posset: sed quia corpora mota habent per quid resistent in motibus animalibus, ideo dicuntur moueri à suis anima-

bus. Dicitur autem motus animalis ille, qui fit ab anima per appetitū qui motus est, vel pōt esse ad omnem differentiam positionis. Ideo repugnat motui naturali corporum animatorum, qui est per grauitatem, vt resistent corpora animata talibus motoribus, vt ex hoc dicantur animæ motores eorum. sed si esset motus corporis animati secundum grauitatem, tunc anima prout supplet vicem formæ grauis, quia non habet mobile, per quid resister in tali motu, non dicitur anima esse motor in dicto motu, sed erit idem iudicium de motu corporum animatorū, secundum talem motum, quod est de motu grauium, & leuium.

Ad tertium dicendum, q̄ aliqua qualitates sunt, quæ possunt fieri ex sola mixtione elementorum, cuiusmodi fortē sunt sapores, & odores, & alia huiusmodi qualitates. sed virtus cognitiua ex sola mixtione elementorum causari non potest. sed talia reduci non possunt ad ea, quæ sunt ex tota specie, & alia specialiter sequuntur animam, quæ est forma specifica.

Ad quartum dicendum q̄ ista inferiora quam tuncq; animata, causantur ex corporibus supercelestibus, quæ sunt nobiliori modo animata, loquendo de animabus alijs ab anima humana, quā sunt ista inferiora: non quantum ad causalitatem. vnde sumitur difficultas argumenti. Plus est esse animatum per motorem orbis, siue per intelligentiam, quā esse animatum quacunque anima hic de materiaeducta. nam corpus celeste non agit, nisi mediante motu: & ille motus, vt communiter ponitur, est actus motoris, & mobilis, vt aliquid ex hoc fortiaur: non solum, quia est actus mobilis, sed etiam motoris. Et ideo ea, quæ sunt per motum cæli, & quodlibet opus nature dicitur esse opus intelligentiæ, quia est opus motorum orbium. Ideo superius omnia hic inferius acta reduximus ad artes intelligentiarum, quæ sunt sub una arte principali, quæ est ipsius Dei: vt hoc modo non sit inconueniens corpora celestia eo modo, quo sunt animata, facere ad productionem quācunque formarū, vel animarumeductarum de potentia materiæ. sed de anima intellectiua secus est, quia est à Deo per creationem, & licet non sit nobilior, quā animæ cælorum: tamen nobiliori modo coniungitur suo corpori, quā illæ animæ. quia hic coniungitur suo corpori quantum ad esse: ille autem solum quantum ad agere. Et per hoc pater solutio ad quintum, quia animæ, vel formæ non productæ à suis similibus, possunt reduci in principia separata. in motores orbium: non quod producantur ex hoc per creationem: cum illi motores nihil creare possint: sed vt educantur de potentia materiæ ad quarum educationē modo, quo dictum est, possunt facere motores illi, vt est per habita declaratum.

Grauiū, &
leuiū mot⁹.
Vide hunc
Doc 4. Phy.
t. 24. Dub. 1.

De corporis primi hominis immortalitate.

DOSTEA quæritur de secundo principali: videlicet de statu corporis Adæ. Circa quod quærentur quatuor. Primo utrum Adâ habuerit corpus mortale. Secundo utrum habuerit corpus passibile. Ter-

tio utrum fuerit illud immortale naturaliter. Quarto utrum immortalitas illa fuerit eadem, vel eiusdem rationis cum immortalitate resurgentium in statu gloriæ.

A R T I C. I.

An corpus Adæ fuerit immortale.
Conclusio est affirmatiua.

D. Th. 1. p. q. 97. art. 1. Et 2. sent. d. 19. q. 1. artic. 2. & 4. Et de Malo. q. 5. ar. 5. incorp. D. Bon. d. 19. ar. 1. q. 1. Ric. d. 19. q. 3. Scot. d. 19. q. 1. Th. arg. d. 19. q. 1. art. 2. Ant. Andr. d. 19. q. 1. Voril. d. 19. q. 2. Dorb. d. 19. q. 1. Brul. d. 19. q. 3. Gorr. d. 19. q. 1.

Anhelitus, & nutrimentum necessaria viuuntib'. 5. Met.

AD PRIMVM hic proceditur: uidetur, qd corpus Adæ nullo modo fuerit immortale. Nam secundum Philosophum in Meta. Anhelitus, & nutrimentum sunt necessaria ad uitam animalium. Cum ergo corpus Adæ indigeret nutrimento: uidetur, qd eodem modo uiuebat sicut uiuunt alia animalia nutrimento indigentia, sed alia animalia habet necessitatem moriendi. ergo &c.

Præterea Adam in primo statu poterat mori. sed omne, quod possibile est mori, necesse est mori, cum mors sequatur ex necessitate materiæ: ergo Adam etiam in primo statu habebat necessitatem moriendi.

3. Phys. 48. & 52. 2. cor. li 19. & 4. cor. li 22.

Præterea quod est corruptibile secundum partem, est corruptibile secundum totum, quia pars, & totum sunt eiusdem naturæ: sed partes corporis Adæ erant corruptibiles, quia non indigebat alimento, si in qualibet parte non fieret deperditio ergo &c.

Arist. 10. Me. 14. c. 26.

Præterea in ijs, quæ differunt secundum genus, ex vno non transitur in aliud, ut ex calore non fit sapor. semper enim sunt transmutationes ex contrarijs, & in contraria. sed contraria sunt posita in eodem genere. Cum ergo corruptibile, & incorruptibile differant genere, dicitur in 10. Si corpus Adæ fuisset incorruptibile, nunquam fuisset factum corruptibile.

Præterea mortale est differentia diffinitiuæ hominis, quia est animal rationale mortale. si ergo Adam fuisset immortalis, non fuisset eiusdem speciei nobiscum, quod est falsum.

IN CONTRARIVM est Magister in littera, qd

A Adam erat immortalis, quia poterat non mori: & mortalis, quia poterat mori.

Præterea Boetius in de duabus naturis ait, qd si Adâ non peccasset, mortem nulla ratione sensisset.

R E S O L V T I O.

Mors licet in Brutis, ut Philosophi aiunt, sit ratione materia: in homine tamen principaliter ex primi Parentis peccato esse dicitur, ut ex paterna æquitate, ex animæ perpetuitate, & ex nostra tandem utilitate pater.

BRESPONDEO dicendum, qd de morte aliter locuti sunt Philosophi, & aliter loquitur sacra pagina. quæ diuersitas specialiter sumitur ex parte mortis hominis. Nam Philosophi quantum ad mortem, nullam differentiam faciunt inter hominem, & bestias. Omnem enim causam mortis attribunt necessitati materiæ, ut quare corrumpitur animal, dicerent Philosophi, quia compositum est ex contrarijs, non dantes aliam causam in eo, qd est animal homo: vel in eo, qd est animal inuentum, vel si volumus assignare causam mortis, sicut assignant Medici, & etiã sicut innuit Philosophus inde generatione. quia sit continua deperditio in corporibus animalium, quia vita consistit in calido, & humido, & semper calidum depascit humidum: ut consumpto humido, extinguatur, & moriatur animal. sicut ignis in lucerna consumit humiditatem olei, & consumpto oleo extinguatur lucerna. secundum hunc autem modum mortis loquitur Philosophus cum dicit, qd carens colera est longæuum. Nam cum in colera dominetur ignis, qui est ita intente calidus, animal abundans colera sic habet calorem intensum, ut magna fiat in eo deperditio, ex calore sic intenso, sicut est in colera, ut multum depascatur in ipso de humido radicali. Propter quod tale animal abundans colera non potest esse longæuum. hic autem modus mortis, qd calidum depascit humidum, videtur esse magis proprius animalibus, quam primus, ut dicatur animalia esse corruptibilia, quia sunt composita ex contrarijs. Nam iste modus corruptionis est communis omnibus mixtis, cum omnia mixta sint composita ex contrarijs elementis: sed qualitercunq; loquimur de causa mortis, prout locuti sunt Philosophi, siue hoc fiat ex compositione ex contrarijs, siue ex calido depascendo humidum, non est differentia, sequendo Philosophos inter mortem hominis, & aliorum animalium. Quod si dicas, qd immo etiam secundum Philosophos homo est nobilioris complexionis, quam alia animalia; Dicemus, qd hoc nihil ad propositum quantum ad mortem, cum videamus aliquæ bruta, ut puta elephantes, & plura alia, esse longioris vitæ, quam homines. Si rursus dicas, qd etiam secundum Philosophos aliquid remanet de homine corrupto corpore, quia remanet intellectus. qui, ut dicitur in 2. de anima, separatur ab alijs, sicut perpetuum à corruptibilis; hoc etiam non est ad propositum, quia nos loquimur

Mors ex opinione Philosophorum.

Mors ex medicorum sententia.

Igni lucernæ comparatur uita hominis.

Colera quæ abundans non est longæuus.

Alia quædam logioris vitæ, quam homo.

T. c. 21.

loquimur de morte ipsius hominis, qui est quid compositum ex anima. & corpore: sed corruptio compositi fit ex sola separatione partium. sicut ergo separata anima à corpore, moritur iumentū, sic & in homine per separationem animæ à corpore moritur homo. Quia autem mortuo iumentū moritur anima, quia redit in potentiam materiæ, unde esteducta. Mortuo autem homine, non moritur anima, vel non moritur spiritus, sed reuertitur ad Deum, qui dedit illum. quantum ad mortem ipsius compositi, vel ipsius hominis, vel ipsius iumenti, non videtur esse differentia, nam siue moriatur anima, siue nō, ex sola separatione animæ, & corporis, moritur similiter homo, & iumentum. sequendo ergo Philosophos incidimus in id, quod dicitur Ecclesiast. quod potest dici esse dictum in persona insipientium, q̄ vnus est interitus hominis, & iumentorum, & æqua vtriusq; conditio. Philosophi ergo totam causam mortis attribuentes necessitati materiæ dicentes in hoc se esse sapientes, stulti facti sunt. Sic ergo locuti sunt Philosophi de cā mortis. Sed sacra pagina causam mortis sumit principaliter ex parte animæ, & ex parte peccati, vt si Adam non peccasset, quod principaliter competeat ei ex parte animæ, & ex parte liberi arbitrij, quod fundatur in anima, secundū q̄ possumus peccare, & benefacere, non fuisset mortuus, ergo peccādo, & transgrediendi mandatum Dei contraxit necessitatē moriendi, vt patet Gen. Sic etiam Sap. scribitur: Quia Deus creauit hominem inexterminabilem, idest immortalem. sed inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Et ad Rom. dicitur, q̄ per vnum hominem in hunc mundum peccatū intrauit, & per peccatum mors. Cū ergo maior sit huius Scripturæ auctoritas, quā totius humani ingenij perspicacitas, vbi Philosophi discordeauerunt à Scriptura sacra, certū est eos errasse, & falsum dixisse. Vbi autem concordauerunt certum est eos veritatem protulisse. Vbi autem nec hoc, nec illud, quia fortē de hoc, de quo hic locuti sunt, non intromisit se Scriptura sacra, potuerunt aliquando dicere falsum, aliquando verum. vel fortē nihil est erratum ab alijs in his, quæ cōgruunt fidei, quod per Scripturam sacrā aliquo modo non possit corrigi. Teneamus ergo nos cum scriptura sacra dicentes, q̄ licet in iumentis, vel in alijs animalibus introducta sit mors ex necessitate materiæ, vt Philosophi sunt locuti: tamen quia non est vnus interitus hominum, & iumentorum, nec est æqua vtriusq; conditio, principaliter est introducta mors in hominibus ex peccato primī parentis. Ad quod sic esse, possumus, quantum ad præsens, rationem triplicem assignare. Vt prima sumatur ex quadam Dei paterna æquitate Secunda ex perpetuitate animæ. Tertia ex vtilitate nostra.

Prima via sic pater: Exigebat enim diuina æquitas, vt quādiu anima Adæ erat subdita suo superiori, idest Deo, q̄ omnia inferiora animæ essent subdita sibi. Non enim deceret iustitiam, & æquitatem regiam, q̄ permetteret subditos rebel-

lare Comiti, quādiu Comes vellet sibi esse subiectus. Sic & in proposito non decebat diuinam æquitatem, & iustitiam, q̄ corpus, quod debet esse subiectum animæ, rebellaret animæ, quādiu anima volebat esse subiecta Deo. & quia tota causa mortis est ex eo, q̄ in corpore insurgunt aliqua, quæ contrariantur animæ, propter quæ corpus quasi rebellat animæ, oportet animam recedere à corpore, sicut recederet Dominus ciuitatis à ciuitate, si ciues rebellarent sibi. quia ergo non decebat diuinam iustitiam, q̄ sic rebellaret corpus animæ, nisi anima prius rebellaret Deo, oportet Adā in statu innocentie fuisse immortalem, & eo mō se habuisse ad mortē, & se habuisse animā eius ad corpus, vt nullo modo rebellaretur sibi, nec cogeretur per mortem recedere ab eo. Adam ergo, sicut se habebat ad peccandum, & per rebellionem ad recedendum à Deo, sic se habebat ad mortem. & quia in illo statu poterat peccare, & non peccare; ideo poterat mori, & nō mori. Propter quod peccando fuit mortuus, q̄ si nō peccasset nō fuisset mortuus. vnde Aug. 9. super Gen. ait. Quid hac pœna iustius, quā q̄ non ad omnem nutum seruiat corpus, famulus animæ, sicut ipsa anima seruire domino suo denegauit?

Secunda via ad hoc idem sumitur ex perpetuitate animæ. Nam Deus creauit hominem ex duabus partibus compositum; ex corpore, & anima. & fecit vnā naturam humanam ex dictis duabus partibus. Propter quod dictę partes naturaliter sunt unitę cum vnā natura humana constituantur ex eis, vt quia naturaliter unitur anima corpori, oportet q̄ anima habeat naturale desiderium ad administrandum corpori. quod desiderium est tantum, q̄ anima beata retardatur à visione Dei, vel à Dei adhesionē propter huiusmodi desiderium. unde Aug. circa finem. 12. super Gen. ait, q̄ animæ naturalis inest quidam appetitus corpus administrandi, quo appetitu retardetur quodammodo, ne tota intentione pergat ad illum summum cælum, id est in Deum, quādiu non subest corpus, cuius administratione appetitus ille quiescat. ab anima q̄ ergo sine culpa per mortem corporis tantum desiderium discōtinuetur, & interpellationem recipiat: cum huiusmodi desiderium sit naturale, & sit à Deo initium, videtur omnino à Deo dissonum, quod animam fecisset perpetuam, & immortalem, & associasset sibi naturaliter corpus corruptibile, & mortale, ad quod administrandum habet desiderium naturale. Nullo ergo modo est credendum, quod Deus vellet tātā pœnā inferre animæ sine culpa. Quod si dicas, q̄ solus Adam peccauit, & ex solo peccato Adæ omnes facti sumus mortales; Dicemus cum Apostolo, q̄ in eo omnes peccauimus iuxta illud ad Rom. In quo omnes peccauerunt, sed quomodo hoc sit rationabile, q̄ omnes peccauerimus in Adam, infra, cum agatur de peccato originali declarabitur.

Tertia via sumitur ex nostra vtilitate. Nam cū audimus de Paradiso nos esse expulsos, & immortalitatem,

Vnus interitus hominis, & iumentorum, ut ait scriptura Eccl. 3.

Mortis causa iuxta sacra scriptura dogma.

Gen. 3.

1. p. 3.

Rom. 5.

Scripturę sacra auctoritas. idem in Prologo huius libri, & alibi.

Mors ex peccato, licet Scotus censet, qd homo etiā si non peccasset adhuc mortuus fuisset per contrarias qualitates.

Tomo 1.

Animæ corporis unio.

Tomo 3.

Ad peccato omnes mortui. Rom. 5.

talitatem, quam habebat Adam, quia poterat non mori, perdidisse per peccatum Adæ, cuius debebamus esse membra, ut patet ex ueteri testamento. Et audimus per Scripturam sacrā, quod facti membra Christi possumus recuperare meliorem Paradisum quæ est uisio, & fruitio diuina, quæ est Paradisus spiritualis melior, quam habuit Adam, qui fuit positus in Paradiso terrestri, & corporali. Et possumus recuperare ampliorem immortalitatem, quam habuit Adam, qui habuit immortalitatem, quod poterat non mori, nos per Christum recuperabimus immortalitatem, qua non poterimus mori, magis inardescimus ad benefaciendum.

Adæ immortalitas vñ.

Ad primum dicendum, quod corpus Adæ indigebat cibis: & corpus nostrum, & aliorum animalium indiget cibis, sed tunc in Adam per cibos fuisset facta restauratio ita puri alimentum: sicut fuisset facta deperditio, ut ex hoc nunquam fuisset mortuus quandiu voluisset esse coniunctus Deo. sed eo rebellante Deo: rebellauit sibi corpus, ut non ita pura restitutio fieret: sicut facta fuit deperditio: & ex hoc sic fieret corpus impurum, & indispositum, quod anima ibi ulterius stare non posset, sed oporteret eam à corpore recedere, per cuius recessum moreretur homo, & putreficeret corpus iuxta illud Philosophi in de anima, quod recedente anima à corpore, corpus expirat, & marcescit.

Ad secundum dicendum, quod quantum ad statum modernum quod possibile est mori, necesse est mori, quia sicut non generatur purum vinum ex aqua, nisi in ventre vitis, sic non generatur pura caro ex alimentis, nisi in matrice, & in ventre matris. Postquam autem puer est extra uterum: simile est de eo, sicut de uino extra vitem. Si quis ergo acciperet de illo uino, & poneret ibi de aqua, & iterum acciperet de eodem uino, & suppleret defectum per appositionem aque, semper sic faciendo fieret vinum sic aquosum, quod non posset facere opus vini. sic & in proposito calor naturalis depascit humidum radicale. sed quod deperditum est de illo humido, restauratur per alimentum, sed non restauratur ita purum sicut est deperditum. Ad ultimum autem est caro ita impura, quod non potest facere carnis opus, nec anima potest ulterius in illo corpore stare. propter quod necesse est hominem mori.

Hoc autem exemplum de vino ponit Philosophus in de Generatione: sic est ergo in statu moderno. sed in statu innocentie primitiuo per lignum vite vel per operationem diuinam latentem, prout tangit Aug in 8. super Gen. Fuisset continuata vita nostra, id est ita fuisset facta pura restauratio, sicut & deperditio, ut non esset necesse hominem mori, licet potuisset mori peccando.

Ad tertium dicendum, quod quælibet pars nutriti est nutrita, & quælibet pars minorati, est minorata, propter quod sicut fit restauratio in singulis partibus, ita fit deperditio per calidum depascentem humidum in singulis partibus. sed quia tunc fuisset facta ante peccatum ita pura restauratio, sicut & deperditio, ideo non peccando potuisset semper homo se continuare in vita. Ad formam

A autem argumenti, quod eiusdem nature est pars, & totum; Dici potest, quod illa immortalitas Adæ, ut patet in questionibus sequentibus, non erat pure naturalis, sed erat ibi aliqua latens operatio diuina, ut in sequentibus apparebit.

Adæ immortalitas qualis.

Ad quartum dicendum, quod si corruptibile, & incorruptibile sumantur eodem modo, differunt genere: sed si non sumantur eodem modo, possunt esse in uno, & eodem numero. In Adam ergo corruptibilitas erat ex parte corporis, sed immortalitas erat ex parte anime. ut quandiu volebat esse subiecta suo superiori, erant sibi subiecta sua inferiora. Propter quod ita erat anime subiectum corpus, quod nec egrotudo, nec aliquid poterat insurgere in corpore, per quod impediretur anima, vel ogeretur anima recedere à corpore, & quia corruptibilitas, & incorruptibilitas in Adam non sumebantur eodem modo: ideo hæc duo non solum oportebat esse in diuersis genere, sed etiam fuerunt in eodem numero.

Homo diffinitio an conueniens Adæ

Et per hoc potest patere solutio ad quintum. nam cum dicitur, quod diffinitio hominis est animal rationale, mortale; Dici potest, quod partes positæ in diffinitione non dicunt actum, sed aptitudinem. & si diffiniatur homo, quod est animal gressibile bipes, ut per hoc, quod gressibile, separatur ab animalibus, quæ computantur inter volatilia, & a piscibus, qui sunt de numero natatiliu. Per hoc autem, quod additur bipes, separatur ab animalibus terrestribus, quæ vel carent pedibus, vel habent plures pedes, quam duos. tamen si curtetur qui est bipes; secundum Porphyrium adhuc dicitur bipes, quia est aptus natus habere duos pedes. ergo partes diffinitionis, sufficit, quod dicant aptitudinem, & possibilitatem: secundum quem modum Adam erat tunc mortalis, quia poterat mori. Dato tamen quod nullo modo fuisset mortalis, vel, quod non potuisset mori, non propter hoc accidisset à diffinitione prædicta. quia ibi ponitur mortale, ut dicit conditionem nature. sed sic im mortale non posset esse nisi per gratiam. Adhuc autem dato, quod sine gratia homo mortalis fieret immortalis. quia post resurrectionem etiam mali quærent mortem, & non inuenient; non propter hoc directe caderet à dicta diffinitione. quia homo diffinitur, quod est animal mortale supple naturaliter: & supposito motu celi, qui tunc cessabit. Propter quod oportebit cessare corruptionem, & mortem hominum, quia cessabit generatio, & propagatio ipsorum.

Homo post resurrectionem quā potest habere diffinitionem.

ARTIC. II.

*An Adæ corpus fuerit passibile.
Conclusio est negativa*

D. Th. 1. p. q. 7. art. 2. Et 2. sent. d. 19. q. 1. ar. 3. Et d. 23. q. 2. ar. 3. Dur. d. 19. q. 2. Gorr. d. 19. q. 2.

SECUNDO queritur: Vtrum Adæ habuerit corpus passibile. Et videtur, quod sic. quia cum haberet corpus indigens alimentis, quia in dormiendo

vigilantur

Vini exemplum ab Aristotele positum in libro 1 de Gener. 8. c. 88.

Tomo 3.

Somn⁹ qd
ex Arist. sub
finem 4. c.
de somno.

vigorantur naturalia ad melius digerendum, vt cibos melius digereret dormiebat, sed secundum Philosophum: Somnus est quædam passio, & immobilitatio organorum sentiendi: ergo &c.

Præterea non solum somnus est quædam passio, sed ipsum sentire est quoddam pati. Cum ergo corpus Adæ sentiret per suos sensus: consequens est, quod patiebatur, & erat quid passibile.

Præterea in omni nutritione est quædam deperditio humidi, & quædam deperditio membrorum, quia si non esset ibi deperditio in partibus corporis nutriti, non oporteret, qd esset ibi restauratio, & illud corpus non indigeret alimentis, sed hæc non possunt esse sine passione. ergo &c.

Præterea corpora superiora sunt causa motuum corporum inferiorum, sed hoc non est sine passione: cum ergo corpus Adæ esset subiectum motui cæli: ergo &c.

Præterea si molle obuiet duro, nõ erit sine passione ipsius mollis. sed corpus Adæ erat molle, & poterat obuiare duro: ergo &c.

6. Top. 2. &
1. de Gen.

IN CONTRARIUM est, quia secundum Philosophum, omnis passio magis facta abiicit à substantia: si ergo corpus Adæ fuisset passibile: illa passio magis facta abiiceret à substantia, & ex hoc Adam potuisset mori: ergo &c.

Præterea corpus Adæ erat nobilius omnibus aliis corporibus hic inferius, sed nobilius non patitur ab ignobiliore: ergo &c.

R E S O L V T O.

Adæ corpus in statu innocentie passione perfecta, non autem pænali, passibile erat. Nam deperditio ipsa humidi radicalis, ob rationem, quam habebat, & ob diuinum instinctum, famem nõ effecisset, nec mortem, nec pœnam illam ei cibis indigenti attulisset.

T. c. 19.

Et 2. de an.
1. c. 57.

RESPONDEO dicendum, qd distinguitur cõiter duplex passio. Iuxta dictum Philosophi in 7. Phisicorum. Nam cõiter loquendo omnis receptio est quædam passio, quia s̃m Philosophum ipsum recipere est quoddam pati, s̃m quẽ modum loquendi ois creatura est passibilis, quia cum nulla creatura sit actus purus, quilibet creatura est receptibilis alicuius superioris influentiae. Ipsi et Angeli superiores recipiunt influentias illuminationis a Deo, & per eas illuminant inferiores Angelos, sed ṽ, qd talis receptio nõ proprie possit dici passio, cum sit ad magnam recipiẽtis perfectionem. Vnde Philosophus in 7. vult. qd non sit passio illa receptio, quæ est dispositio perfecti ad optimum. Dicemus ergo, vt cõmuniter dicitur, qd licet largẽ omnis receptio possit vocari passio, & omnis mutatio possit dici passio, tamen quando illa receptio est ad perfectionem, & ad bonũ: proprie non debet dici passio. Sed quando est ad nocumentum, & ad malum, tunc proprie meretur nomen passionis. Cum ergo quis sanatur, & recipit sanitatem, non debet dici proprie, qd patiatur, sed cum quis infirmatur, & declinat ad egritudinẽ

A etiam proprie loquendo debet dici, quod patiatur.

Ex hac autem distinctione à Philosopho sumpta respondent scripta communia ad quæstionem propositam, quod corpus Adæ in statu innocentie erat passibile modo, quo dicitur aliquid pati: prout mouetur ad suum perfectum, quod est valde largẽ loqui de passione. sed non erat passibile, prout passio est motus, vel mutatio ad aliquod detrimentum, sed cum corpus Adæ esset animal, & indigens cibis ab omni passione etiã, quæ importat aliquod detrimentum, ipsum amouere non possumus. Nam cum ideo fiat nutrimentum ex alimentis ad restaurandum deperditum, & ad restaurandum humidum radicale deperditum à calido naturali, qd ipsa deperditio non sit verẽ, & proprie passio, & non importet aliquod detrimentum, saluare non possumus.

B

Dicemus ergo, qd corpus Adæ ex illa deperditione poterat dici passibile, sed ex illa passione non poterat mori, quia non poterat abicere à substantia. Ex illa etiã passione non poterat sentire nec pœnam, nec dolorem, quia nunquã fuisset tanta in statu innocentie, qd posset causare dolorem, vel pœnam.

Sed dices quando sumebat alimentum, aut famelicebat aut non; si famelicebat, hoc non erat sine pœna. Si sumebat non famelicus, non uidebatur esse sine culpa, qd non famelicus, & non indigens cibis sumat cibos.

C

Ad quod dici potest, qd inter esse famelicum, & esse plenum non indigentem cibis est dare medium, uidelicet quando est facta aliqua deperditio in membris, quod indigat restauratione, & cibo; tamen illa non est deperditio tanta, quod acueret, vel adgeneraret famẽ, quẽ est quædam pœna. Ideo dixerunt aliqui, & concordant cum Magistro in sequen. dist. quod Adam semper prauenuisset tempus famis, idest sumptisset cibum ante, quã esset facta tanta deperditio quod inde generaretur fames. Sed dices: Quomodo hoc cognouisset Adam?

Adam an i
statu inno-
centie clu-
re potuis-
set.

D

Ad quod possumus respondere per verba, quẽ tangit Philosophus in de bona fortuna, cum quẽrit unde est, qd sunt aliq bene fortunati. Ad quod respondet, quod Deus mouet naturam totam, & facit quosdam impetus in omnibus tam rationalibus, quã irrationalibus. Et addit, quod istos impetus magis percipiunt irrationalia, quã rationalia. Vnde uidemus aliqua irrationalia facere quædam opera artis, quæ non ex doctrina, sed ex solo naturali instinctu faciunt, vt hirundo sic facit nidum, & aranea sic telam ex solo naturali instinctu, quod omnino assimilantur operibus artis. quod inde est, quod irrationalia hoc magis percipiunt, quia non dedita rationi, nec retardata ab illo motu, vel ab impetu, vi, uel occupatione rationis, magis percipiunt istos instinctus, & istos impetus naturales, & ponit Philosophus exemplum de cecis, qd * melius nẽ memorantur de his, qd audiunt, qd videntes, quia vt vulgariter dicitur, Pluribus intẽtus minor est ad

Hirundo, &
Aranea cur
recte faciũt
quoddã quẽ
sunt artis.

* Cẽci me-
lioris nẽ-
r. ois quã
vidẽtes. qd
Pluribus in-
tẽtus mi-
nor est ad
singula sen-
tus.

Aegid. super ij. Sent. M singula

singula sensus. Vidētes ergo dediti uisibilibus, & audibilibus non ita memorantur de audibilibus, sicut cœci, qui non valentes videre ad sola audibilia sunt intenti. & sicut videmus bestias non deditas rationi, magis percipere impetus naturales; Sic inter ipsos homines, simplices non sic intenti, & attēti circa ea, quæ sunt rationis, magis percipiunt istos impetus diuinos, & instinctus naturales, quæ faciunt sapientes, ut ex hoc dicantur bene fortunati. Quilibet enim experitur in seipso, quod cum habet aliquid facere, & occurrunt sibi diuersæ viæ, & aliquando ab se; aliqua ratione dicitur sibi cor, & habet quendam impetum mouentem cor. quod una via est melior, quam alia, & tenet illam viam, & accidit sibi melius. Propter quod in Scriptura sacra dicitur: Et cum simplicibus sermocinatio eius, idest Dei, quod est naturaliter potest accidere, ut patet per habita quantum ad instinctus, & impetus naturales, qui quamuis secundum Philosophum sint à Deo mouente naturam totam, tamen melius eos percipiunt simplices, quæ sapientes. Ideo dicit Philosophus diffiniendo bonam fortunam, quod est sine ratione natura. Ille ergo, qui habet talem naturam, quod melius percipit istos impetus, & instinctus naturales, & secundum istos agit, nesciens assignare aliquam rationem, quare sic agit, sed ex solo impetu cordis mouetur ad sic agendum: erit bene fortunatus, quia semper isti impetus, & instinctus naturales sunt ad bonum, cum sunt à Deo.

Prouerb. 3.

2. Physic. c. 56.

Animalium
instinctus
naturales
morandiApost.
1. Cor. 9.

Sed quamuis dicat Philosophus, quod ex non dare se rationi est magis istos impetus percipere. Sicut ex non dare se uisibilibus, est habere maiorem memoriam de auditis. Possumus tamen dicere hoc magis factum esse ex peccato, & ex deprauatione naturæ, & ex amissione illius innocentie primitiue, quæ ex non intendere rationi omnino non credendum est, quod huiusmodi impetus à Deo factos, & istos instinctus naturales melius percepisset Adam in illo statu innocentie, quæ aliqua irrationalia. Unde si aliqua irrationalia ex naturali instinctu faciunt opera sua, & cognoscunt aliquas medicinales herbas, & comedunt, secundum quod expedit complexioni corporis, & cognoscunt herbas nocivas, quas respuunt, & ex naturali instinctu cognoscunt, quid est sequendum, quid fugiendum: Vt agnus naturali instinctu fugit lupum, & sequitur matrem, quis de hoc, nunquam fuerit edoctus à matre. Istos ergo instinctus naturales, & istos impetus diuinos magis cognouisset Adam in statu innocentie, quæ aliqua irrationalia. Nequaquam tamen est prætermittendum, Adam in illo statu, si perseverasset, habuisset non solum generales impetus, & instinctus, secundum quos Deus mouet naturam totam, sed etiam speciales, secundum quos specialiter mouisset homines, & fecisset in eis impetum ad bonum, & ad ea, quæ essent eis agenda, si perstiterissent in illa innocentia, ut loquimur modo, quo loquitur Apostolus: Nunquid de bobus cura est Deo. Certum est, quod de bobus, & de omnibus animalibus est Deo quædam cura generalis. Sed non est de eis illa cura specialis, quam habet de homi-

nibus. Sic Deus est in statu innocentie, & etiam in hoc statu facit impetus generales in omnibus, & præter istos impetus generales facit impetus speciales in hominibus, sed in statu naturæ corruptæ non ita percipiunt istos impetus homines, sicut percepissent in statu naturæ institutæ, & plures tunc habuissent homines de instinctibus istis, quam nunc habeant. Adam ergo, & ex ratione, quam habebat, & ex instinctu diuino, sic se habuisset ad esum, quod non expectasset tantam deperditionem humidi radicalis, quod fuisset ex hoc ad generata in eo fames. præuenisset ergo tempus famis, sed non tempus cuiuscunque deperditionis. Erat ergo suum corpus aliquo modo passibile, et antequam peccasset, sed non ea passione, qua posset incurrere non solum mortem, sed et nec dolor, vel poenam. Cum enim ponant Sancti ipsum indignis cibis, quod sine aliqua deperditione humidi radicalis esse non poterat quod deperditio verè poterat dici passio, & ex hoc corpus Adæ poterat dici passibile, cui passioni per cibum poterat leuiter subueniri.

Diuini im-
petus dupli-
ces.

B

REP. AD ARG. Ad primum dicendum, aliquos dixisse, quod Adæ in illo statu non dormiuisset, sed cum hoc, nec auctoritate, nec ratione firmari possit, ut contra dicitur; Ideo probabilius tenetur, quod dormiuisset, sed cum somnus possit accidere, vel ex causa naturali, ut ex euaporatione ciborum, & ex humiditate cerebri, vel ex causa innaturali, ut ex nimio labore; accidisset somnus in Adæ pro illo statu non ex causa innaturali, sed naturali, & ille somnus non fuisset propriè passio, quia non fuisset ad detrimentum, sed ad profectum.

Ad secundum dicendum, quod sentire est quoddam patitur, sed non passione, quæ fit ad detrimentum, sed ad profectum, cum dati sint nobis sensus, ut deseruiat nobis ad duplicem profectum: videlicet ad necessitatem uitæ, & ad scientiam. Propter quod dicit Philosophus in principio Metaphysicæ, quod propter nullam necessitatem vite diligimus sensus, & maxime illum, quod est per visum. quia plures rerum differentias nobis demonstrat, quod si aliquid sentire verè facit nobis nocumentum, ut si irreuerberatis oculis per nimiam horam respiceremus solem, & si ad corpus nimis calidum applicaremus manum, lesionem sentiremus. A talibus ergo sensibilibus, quæ possent eum ledere, Adam cauisset sibi: tam ratione, qua erat præditus, quam naturalibus instinctibus, quibus erat dotatus.

1. Met. 1.

D Ad tertium dicendum, quod in nutritione est passio ratione deperditionis, sed illi passioni leuiter subueniebatur per cibum, & Adam tam ratione, quam naturali instinctu, non permisisset illam deperditionem tantam esse, quod posset non solum abicere à substantia, ut dicebatur, sed nec etiam generare dolorem, vel poenam.

Ad quartum dicendum, quod secundum Philosophum in 8. Motus celi est vita in entibus. corpus ergo Adæ si fuisset subiectum motui celi, prout est vita in entibus, & prout facit ad conseruationem, & perfectionem rerum inferiorum, non autem prout facit detrimentum, & si fuisset ei subiectum, quantum ad illud modicum detrimentum, quod est deperditio

Adæ corp^{us}
an subiectum
motui celi.

8. Physic.

ditio alicujus humidi radicalis : illi semper subueniebatur per cibum , & semper Adam ex ratione , & naturali instinctu subuenisset tali deperditioni , dū fuisset modica , anteq̃ multū cresceret.

Ad quintum dicendum , quod Adam pro illo statu canisset sibi , ne obuiasset duris , quia cauent etiam sibi bruta animalia , ne obuiant offendiculis . quod si uoluntariē uoluisset se impellere in rē durā , peccasset . quia fecisset cōtra dictamen , rationis : & quod dictum est de uoluntaria impulsione in rem duram , ueritatem habet de omnibus aliis uoluntariis actionibus contra rationem factis . ut si uoluisset uoluntariē tantum abstinere a cibo , quod fuisset inde lēsum corpus , vel quodcūque aliud : fecisset contra dictamen rationis , & peccasset . sed si illa impulsio in rem duram fuisset uolenta ab ea , & ab omnibus aliis uolenter nociuis præsueruasset ipsū Adam diuina prouidentia .

ARTIC. III.

An Adæ immortalitas fuerit naturalis . Conclusio est negativa .

D. Th. 2. sent. d. 19. q. 1. art. 4. D. Bon. d. 19. art. 3. q. 1. Alex. de Ales 4. p. q. 3. art. 1. Ric. d. 19. q. 5. Th. Arg. d. 20. q. 1. art. 3. Voril. d. 19. q. 3. Brul. d. 19. q. 5. Landul. d. 19. q. 1.

ERTIO quæritur : utrum illa immortalitas Adæ fuerit naturalis . Et uidetur , q̃ sic , quia s̃m Aug. 5. super Gen. Et magister recitat in littera , q̃ creatus est primus homo immortalis , & hoc ei præstatur ex esu ligni uitæ , sed esus ligni uitæ erat ei naturalis : ergo &c.

Præterea naturalis rectitudo secum non compatitur rationem moriendi . Vnde dicitur per Salomonem prouerb. 1. q̃ iustitia liberabit à morte . quandiu ergo Adam se seruabat in illa rectitudine non habebat necessitatem moriendi , sed hoc poterat naturaliter facere : ergo &c.

Præterea eiusdem est infundere uitam , & præseruare eam . sed cum anima infundat uitam corpori naturaliter : ergo poterat eā præseruare naturaliter , ut ex hoc esset Adæ immortalitas naturalis .

Præterea mors contingit in animalibus ex cōsumptione humidi . Cum ergo in Adam fieret illius deperditi restauratio per esum ciborum naturaliter , immortalitas Adæ erat sibi naturalis .

IN CONTRARIUM est , quia Dio. 4. de di. no. vult , q̃ in ipsis Dæmonibus remaserint naturalia integra , & splendida . sed non fuit maius peccatū Adæ , quā ipsius Dæmonis : ergo si immortalitas competisset Adę naturaliter , quia illa naturalia sibi remanserant : fuisset Adam etiam immortalis post peccatum .

Præterea naturalis diffinitio hominis est , q̃ sit animal rationale mortale , ergo immortalitas per naturam non potest sibi competere .

A R E S O L V T I O .

Ex Dei beneficio , non ex natura conditione immortalitas Adæ competebat . Id quod ratione per uiodi , inordinati excessus , ex calidi defectu , & ex uolentia ipsa fit planum . Non tamen negandum est , immortalitatem eius naturæ ipsi , ob naturalia , & sobrietatem , aliasque conditiones naturæ ipsi quodammodo esse adscribendam .

RESPONDEO dicendum , q̃ ut patet ex littera , & sunt uerba Aug. super Gen. immortalitas non competebat Adæ ex conditione naturæ , sed ex beneficio Creatoris . Assignāt autem aliqui quinque modos corruptionis , contra quos subueniebatur Adæ ex beneficio Creatoris . Ut sit primus modus corruptionis rerum ex certa periodo , secundum quem modum loquitur Philosophus in de generatione , quod omnia mensurantur ex sua periodo . Et iste modus corruptionis habet esse in omnibus corruptibilibus . Nam aliud est nō corrumpi , quia ibi est carentia principij corruptiui , & sic potest fieri præseruatio à corruptione per uirtutem finitam , sicut cælum est incorruptibile , quia est ibi carentia contrarij , & priuationis , per quæ uidetur materia machinari ad corruptionem . Alio modo potest esse talis reseruatio stantibus principiis corruptionis , quod esse non poterit per naturam , nisi esset natura infinita , & ideo secundum , q̃ natura rei incorruptibilis est magis , & minus potens , sic mensuratur illa res maiori , & minori periodo , ut omnia habeant certam periodum , & certam circulationem temporis suæ corruptionis , ultra quam non potest ire , iuxta illud : Constituisti terminos eius , qui præteriri non poterunt &c. Est enim aliquis terminus assignatus cuilibet homini etiam naturaliter , ut compensata sua complexione , & cæteris impellentibus , & retrahentibus à corruptione , ut si homo comederet omnia cibaria sibi magis proficua , & uteretur omni sobrietate , quam posset , nō posset semper uiuere , sed esset dare aliquem terminum , & aliquam reuolutionem temporis , ultra quam ire non posset , & hic modus est in omnibus corruptibilibus eo modo , quo sunt corruptibilia . Quia aliquando sunt corruptibilia secundum partem , & non secundum se tota : eo modo , quo sūt corruptibilia , sua periodo mēsurant̃ .

Ab hac autem corruptione præseruabatur Adam ex aliquo dono supernaturali , ut si uoluisset remanere in innocentia sua , nulla periodus corruptionis , vel mortis habuisset in eo locum .

Secundus modus corruptionis est in rebus per aliquem inordinatum excessum alicuius contrarij , & iste modus corruptionis est in omnibus mixtis , quia aliquod contrariorum , quod est de compositione mixti habet inordinatum excessum super alia , ut illud mixtum oporteat corrumpi , contra etiam istum modum corruptionis , ut communiter dicitur : præseruabatur Adæ ex illo eodem dono supernaturali .

Aegid. super ij. Sent. M 2 Est

Tomo 3.

Immortalitas hoīs nō naturalis .

Corruptionis modi quinque . 2. de Gen. t. c. 17.

Materia machinat̃ ad malum .

Job. 14. Constituisti terminos eius , q̃ præteriri non possunt , nec anticipando quātum ad diuinā prouidentia , q̃ est infallibilis , sed quātū ad uolentia , & malū regimē possunt tantū anticipari , quæ etiam prouidit Deus .

Tomo 3.

Prouerb. 2.

Humidi radicalis imperfecta re-
itauratio corruptio-
is causa, & du-
plex confi-
deratio

Est autem & tertius, & quartus modus corruptionis rebus animatis, & specialiter animalibus, qui duo modi sunt per calidum naturale depascens humidum radicale. Et dicimus hic esse duos modos, quia illud humidum radicale, quod depascitur à calido, potest considerari dupliciter, vel ut est, quid quantum: vel ut est quid quale: ut autem est quid quantum, subiicitur nobis in hoc statu etiam per usum ciborum, quia potest virtus nutritiva conuertere de cibis in humidum radicale tantum, quantum est inde deperditum, & etiam plus: ut non solum nutriatur corpus nostrum per virtutem nutritiuam, sed etiam, ut possit augmentari usque ad certum tempus per virtutem augmentatiuam, & hoc modo subuenitur nobis per esum ciborum, & subueniebatur Adæ in statu innocentie per esum etiam aliorum lignorum à ligno vitæ.

Alio modo potest considerari illud humidum, quod depascitur à calido: non solum, ut est quid quantum, sed ut est, quid quale. & hoc pacto nullo modo possunt nobis subuenire cibi in statu huius miserie, quod sit tale restauratum, & ita purum, quale fuit deperditum, sed Adæ subueniebatur quantum ad hoc, ut dicunt scripta omnia, per lignum vitæ, per quod fuisset, ut dicta eorum sonant, tale restauratum, & ita purum quale fuerat deperditum.

Violentia corruptio-
is causa.

Est autem & quintus modus corruptionis per violentiam, cui, secundum sic dicentes, subueniebatur Adæ per diuinam providentiam, sed isti miscent naturalia cum supernaturalibus, quia contra primum modum corruptionis, qui est mensurari periodo: & contra secundum, qui est excessus inordinatus alicuius contrariorum componentium mixtum, assignant subuentionem factam Adæ per donum supernaturale: non expri-
mentes, quare fuerit illud donum. Contra autem tertium, & quartum modum, qui sunt depascere humidum, ut est quantum, & ut est quale, assignant subuentionem factam Adæ quasi per naturalia, quia eius lignorum, siue sit lignum vitæ, siue alia ligna, & quorumcunque ciborum: dum tamen habeamus illos cibos, nobis est naturalis: nec credimus, quod per solum esum ligni vitæ post peccatum Adam potuisset esse immortalis. Quod autem dicunt de diuina providentia, credimus esse bene dictum.

Adæ immortalitas partim naturalis, partim supernaturalis.

Dicemus ergo, quod cum questio sit utrum immortalitas Adæ fuerit naturalis, vel supernaturalis, ad soluendum quesitum oportet nos declarare quomodo illa immortalitas fuerit naturalis, & quomodo supernaturalis, nam secundum quasdam habilitates poterat dici naturalis, sed secundum perfectionem, & complementum debebat dici supernaturalis. Ad cuius euidentiam sciendum, quod naturalis poterat dici illa immortalitas propter 5. naturales habilitates, ut sit primaabilitas ex parte naturalis complexionis. Nam malitia complexionis, & quod non habeat, quis complexionem ad diu uiuendum, potest contingere, vel ex indispositione materie, vel ex defectu alicuius principij natu-

Complexio-
nis malitia
videtur.

Aralis, vel ex inordinata excellentia alicuius elementi contrarij, ut si semen non inueniat menstruum bene dispositum: non poterit ibi inducere propter indispositionem materie complexionem bonam æqualem, & temperatam qualē requirit humana natura ad diu viuendum: vel si semen, quod se habet, ut principium actiuum, sit defectiuum, & debile; non habebit sufficiens dominium supra menstruum, quod est materia; unde fit fœtus. Propter quod non poterit ipsum bene complexionare, ut ipse fœtus ex hoc diutius uiuat. Tertio si sit ibi inordinata excellentia alicuius elementi contrarij, ut puta si dominetur ibi calor ignis: faciet fœtuni ira colericum, quod non poterit diu viuere, sed Deus per seipsum ex limbo terre formauit corpus Adæ: cuius operationem non poterat impedire indispositio materie, nec defectus, vel debilitas alicuius principij agentis, cum per seipsum hoc ageret, nec inordinata excellentia alicuius contrarij, cum omnia sibi obediunt ad nutum: omnino censendum est Adam habuisse corpus ualde naturaliter complexionatum ad diu uiuendum. Non tamen, ut ex hoc diceretur simpliciter naturaliter immortalis, sed ut haberet quandam aptitudinem, & habilitatem, ut per donum supernaturale immortalitatem reciperet, sicut & habentes bona naturalia facilius sequuntur Deum uocantem eos ad gratiam, ex eodem enim impetu facto à Deo illuminabitur Angelus superior, & non inferior. & quia toto conatu se habuerunt Angeli respectu gratie habentes meliora naturalia, ampliorem susceperunt gratiam, bona ergo naturalia in Adam, ut diu uiueret, erat quedamabilitas, ut per donum supernaturale superuiueret, ut bonitas naturalium dicatur quedamabilitas ad bona supernaturalia.

CSecundo fuit quedamabilitas in Adam ex parte naturalium instinctuum. Nam illi instinctus, & illi impetus naturales, facti à Deo generaliter in naturam totam, multum uigebant in Adam, in quo non solum erant illi impetus naturales generales, sed etiam erant in eo impetus speciales: & per istos impetus, & instinctus, quos habebat naturaliter, per quos Deus mouet naturam totam & specialiter mouebat naturam Adæ poterat cognoscere, quando debebat sumere cibos, & quantum, ut etiam ex hoc habilis ad diu viuendum naturaliter esset etiam habilis, ut reciperet immortalitatem per donum supernaturale, siue supernaturalliter.

DTertio quidē aderat sibi ex naturali sobrietate. Nam Adam ex bonitate sue complexionis habebat quadam sobrietatem naturalem, ut ex hoc haberet naturaliter habilitatem ad diu uiuendum, & esset magis aptus ad donum supernaturale, & ad immortalitatem recipiendum. Possumus autem & quartum modum habilitatis assignare ex cibis, & alijs lignis generaliter. Et quintum ex ligno uite specialiter. Nam tunc in statu innocentie quælibet ligna, à quibus non erat Adam prohibitus, erant ita bona ad uescendum, ut ex esu eorum etiam naturali fieret etiam humana

Adæ sobrietas uidetur.

vita

Lignum uitæ quō uita præstabat.

uita multum longæua, & specialiter hoc habebat lignum uitæ, quod erat tantę bonitatis ad uescendum, ut uescens eo, valde diu uiueret; tamen sine dono supernaturali, licet ista potuissent conferre Adæ, longè, & diu uiuere, tamen omnia ista simul congregata non poterant ei conferre semper uiuere.

Tomo 3. cap. 25.

Et si inueniantur aliqua dicta Sanctorum, quę videantur hoc sonare. iuxta illud Aug. 6. super Gen. Quia præstatur Adę de ligno uitę, à quo separatus est, cum peccasset, ut posset mori, q̄ nisi peccasset, posset non mori. Separatus ergo fuit Adam à ligno uitę, ut posset mori, quia propter peccatum non solum fuit dignus mori, sed et cito mori. & peccans non solum fuit indignus semper uiuere, sed etiam fuit indignus diu uiuere, ut ex hoc prohiberetur à ligno uitę.

Ironice dictum in sacris litteris Gen. 3.

Vel possumus, si uolumus, illud uerbum Gen. 3. Nunc ergo ne fortè mittat manum suam, & sumat de ligno uitę, & comedat, & uiuat in æternū esse dictum ironice, sicut & illud dictum est ironice: Ecce Adam factus est quasi unus ex nobis sciens bonum, & malum: & maxime cum unum istorum in Gen. statim sequatur ad aliud. Nam quia sic deceperat eos Dæmon dicens: Nequaquam moriemini, sed eritis, sicut Dij scientes bonum, & malum. Ideo derisorie dictum est ei: Factus est quasi Deus. sic & derisorie potest dici sibi fuisse dictum, q̄ si comederet de ligno uitę, uiueret in æternum, quia tunc naturaliter competisset ei immortalitas, cum uti cibis sit naturale, qđ est contra Aug. in 6. quod Adam mortalis erat conditione corporis animalis: immortalis beneficio Cōditoris. Immortalitas quoq; Adę ex quadā hīlitate poterat esse per naturā, sed secundū perfectionem, & complementum erat per donum supernaturale, & ex beneficio Creatoris. Nam nunquā actus actiuorum sunt, nisi in patiēte, & disposito: ut non recipitur gratia, nisi in anima disposita ad gratiam, & non recipiebatur illud donum supernaturale, per quod Adā reddebat immortalis, nisi in natura Adę ad hoc habili, & disposita ad aliquam habilitatem, etiam immortalitatem habuisset Adam ex natura, perfectionē autē, & complementum ex dono supernaturali, vel ex beneficio Creatoris.

Tomo 3.

1. de anima 24.

His habitis restat ostendere quomodo ex dono supernaturali, & ex beneficio Creatoris Adā habebat immortalitatem: prout requirebat illi status perfecti, & completi.

Adā, si non peccasset quō a morte naturali esset liberatus.

Aduertendū ergo, q̄ omnis mors, vel est naturalis, vel est uiolenta, morte autē naturali defendebatur Adam per donū supernaturale, quod erat originalis iustitia. Illud autem donum dicebatur iustitia originalis. Nam dicebatur iustitia, q̄a quādiu Adam non peccasset, & fuisset subiectus Deo superiori suo, omnia inferiora in eo fuissent subiecta suo superiori, uel suis superioribus. Hęc est enim quadam iustitia, & quadam equitas, ut dicebatur de Comite, quod quandiu uult esse subiectus Regi, quod Rex hoc agat, ut omnes sui subditi sint subiecti sibi. Sic quandiu Adam non re-

A bellasset suo superiori, nihil in eo rebellasset suo superiori. & quia corpus est inferius anima, nunquā rebellasset animæ, & nūquā insurrexisset in corpore: nec egritudo, nec aliqua alia cōditio, per quam oporteret animam recedere à corpore Adę, vel oporteret ex hoc mori Adā: & hoc faciebat illud donū supernaturale, & illa iustitia, q̄ uerē iustitia erat, quia iustum est inferiora superiori bus esse subiecta. Dicebatur et illud donum esse iustitia originalis, vel quia ab origine habuit Adā illud donū, vel illā iustitiā, quia anima Adę fuit sibi infusa cum tali iustitia, vel poterat dici originalis, quia illam iustitiā Adā in suos posteros per originē transfudisset, non quia animæ sint ex tra duce, ut q̄ anima filii Adę, sicut traducta ab anima patris, sed sicut peccatum originale transfunditur in filios à parentibus, quia cum filij sint concepti in libidine, & habeant quasi carnem immūdam, & maculatam, Deus illi carni maculatę infundit animam, cum carentia originalis iustitię, per quam carentiam cum debito habendi dicitur filius contrahere originale peccatum: sic q̄a in statu innocentie fuisset conceptio filiorum sine libidine, & caro eorum fuisset concepta, & munda, & immaculata: cui carni sic mūde, & immaculatę Deus infudisset animam cum originali iustitia: ut sicut nunc propter maculam carnis conceptę dicitur traduci originale peccatum, sic tunc propter munditiam carnis conceptę fuisset dicta traduci originalis iustitia.

C

Postquam diximus quomodo saluatus fuisset Adam à morte naturali, quia hoc fuisset beneficio Creatoris per illam originalem iustitiā. Restat dicere quō fuisset saluatus à morte uiolenta, beneficio Creatoris, quia hoc fuisset per diuinam prouidentiam: ergo diuina prouidentia saluasset Adam a morte uiolenta: Originalis autem iustitia à morte naturali. Videtur tamen August. 8. super Gen. ligno uitę, ut posset per esum eius homines non mori, superaddere latentem diuinam operationem. Vnde ait: Illud quoq; addo, quanquā corporalem cibum talem, tamen illam arborem, idest lignum uitę præstitisse, quo corpus hominis sanitate stabili firmaretur: non sicut ex alio cibo, sed nonnulla inspiratione salubritatis occulta, ut ex hoc tria occurrerent ad immortalitatem Adę: Originalis iustitia, Dei inspiratio, Vel operatio in esu ligni uitę occulta, quę saluarent Adam a morte naturali, & diuina prouidentia, quę saluaret ipsum a uiolenta.

Adā quō a morte uiolenta liberatus fuisset, si non peccasset.

Tomo 3.

Adę immortalitas ex tribus.

D

R E S P. A D A R G. Ad primum dicendum, quod, ut patet per habita, esus ligni uitę non suffecisset ad semper uiuere, licet forte suffecisset ad diu uiuere, sine Dei operatione occulta, vel sine originali iustitia.

Ad secundum dicendum, q̄ naturalis reſtitutio non sinebat in Adam esse necessitatem moriendi, propter originalem iustitiā, quę comitabatur illam reſtitutionem naturalem. quia quādiu fuisset subiectus Deo: corpus fuisset subiectum animæ, ut nūquā esset ibi machinatio ad maleficium, p̄ quod expelleret anima a corpore, Aegid. super ij. Sent. M 3 &

Lignum uitę, an sufficiens ad immortalitatem

& necessitaretur Adam mori per separationem animæ.

Ad tertium dicendum, q̄ anima infundit vitā corpori naturaliter: quandiu est dispositum ad recipiendum illum influxum vitæ, sed per egritudinem, vel per uolentiam, vel per radicalis humidi consumptionem illud corpus, quod erat dispositum ad suscipiendum influxum vitæ, & q̄ erat locus naturalis animæ, quandiu fuisset tale, tandiu infudisset sibi anima vitam: sed factū sic indispositum efficitur locus animæ innaturalis: propter quod anima non potest sibi plus infundere vitam, & cogitur inde recedere, sicut a loco innaturali.

Ad quartum dicendum, q̄ in Adam per esum cuiuscunque ligni non fuisset facta restauratio humiditatis ita pura, sicut fuerat deperdita, nisi per Dei operationem occultam, vel per originalem iustitiam.

A R T I C. IIII.

*An in statu innocentie, Adæ immortalitas fuerit eadem cum immortalitate resurgentium.
Conclusio est affirmatiua.*

D.Th. 2. sent. d. 19. q. 1. art. 5. D.Bon. d. 19. art. q. 2. Ric. d. 19. q. 6. Alex. de Ales. 4. p. q. 3. art. 2. Brul. d. 19. q. 6.

VARTO quæritur utrū immortalitas Adæ in statu innocentie fuerit eadem cum immortalitate resurgentium in statu gloriæ. Et videtur, q̄ non per dictum Aug. & habetur a Magistro in littera, quia alia est immortalitas carnis, q̄ in Adam accepimus: & alia, quam in resurrectione speramus per Christum: ergo &c.

Præterea ab immortalitate, quam habebat Adam, transisset, si non peccasset, ad immortalitatem resurgentium, sed nō transitur ab eodem in idem: ergo alia immortalitas innocentie, quæ incepit in Adam, & alia immortalitas resurgentium, ad quam, si non peccasset, fuisset sine morte translatus.

Præterea, quæ sunt ex alio, & alio principio, sunt aliud, & aliud. sed immortalitas resurgentium, ad quam iussit translatus Adam, & immortalitas innocentie, in qua fuit constitutus causabatur ex alio, & alio principio: ergo &c. Assumpta autem per se patet, quia immortalitas innocentie causabatur ex originali iustitia, sed immortalitas resurgentium causabatur ex gratia cōsummata, sine ex gloria.

Præterea ubi non est eadem impassibilitas, nō est eadem immortalitas. sed in Adam, & in resurgentibus non est eadem impassibilitas, quia Adā habebat aliquo modo corpus passibile: cum indigeret cibis, & fieret in eo vera deperditio ex con-

Asumptione humidi radicalis per calidum naturale. Resurgentes autem non habebunt aliquo modo corpus passibile: ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia immortalitas in Adam videbatur sequi libertatem arbitrij, quia videbatur Adam pro suo libertatis arbitrio posse peccare, & non peccare, & peccando posse mori: non peccando non posse mori. sed cum idem sit liberum arbitrium in resurgentibus, & in Adam: ergo, &c.

Præterea eadem potentia, quæ prius disposita habilitatur ad rem aliquam, postea necessitatur ad rem illam, ut ignis calefaciendi habilitatur rem, ut fiat ignis, sed tantum potest augmentari illa calefactio, quod de necessitate fiat ignis, sic & in proposito in statu innocentie fuit habilitata natura humana ad immortalitatem. quia poterat mori, & non mori, sed in statu resurgentium erit illa potentia, & illa natura necessitata, quia pro illo statu impossibile erit mori, vel necesse erit non mori, sed cum non sit aliud, & aliud, sed unum, & idem, quod primo habilitatur, & postea necessitatur: non erit alia, & alia immortalitas hæc, & illa.

R E S O L V T I O.

Adæ immortalitas, ut habet esse cum gaudio: & ea, quæ resurgentium erit, est eadem, sed alterata. Hinc quatuor differt modis: quantum ad modum: quantum ad causam, quantum ad perfectionem, & quantum ad locum.

C RESPONDEO dicendum, quod prima tria argumenta videntur omnino manifestè concludere, q̄ immortalitas innocentie, & resurgentium nō sit eadem: tum quia immortalitas hæc, & illa est alia, & alia. quia immortalitas innocentie est posse non mori: immortalitas verò resurgentium est non posse mori. Multum enim differunt, & multum diuersificantur posse non mori, & non posse mori: tum etiam, quia non per idem, sed per aliud, & aliud est immortalitas hæc, & illa. quia in innocentia fuit immortalitas per originalem iustitiam; resurgentium verò erit per gloriam. cū & tertio: quia deus fuisset transitus ad aliam, si Adam non peccasset. Sed nunquam est enim transitus de eodem in idem, sed de alio in aliud, iuxta illud Grego. Mutari enim, de alio in aliud ire est. Sed has rationes non est difficile soluere. Nā posse non mori, quod fuit in statu innocentie, & nō posse mori, quod erit in statu gloriæ: non dicunt aliam, & aliam immortalitatem, sed dicunt vnam, & eandem habitam imperfectè, & perfectè. In utroque enim statu fuisset eadem immortalitas, i. eadem perpetua coniunctio animæ, & corporis, sed in statu innocentie erat immortalitas illa imperfecta. quia poterat Adam peccare, & per peccatum tolli, in statu gloriæ erit perfecta, quia beati non poterunt peccare, & non poterunt per peccatum immortalitatem perdere.

Quod vero addebatur de originali iustitia, & de

Immortalitas innocentie, & resurrectionis, quō differant.

de gratia consummata: non arguit, quod sit alia, & alia immortalitas una, quàm alia, quia vtraque est perpetua coniunctio animæ cum corpore, tamen ex alia, & alia causa. Erat enim hæc immortalitas in statu innocentie per originale iustitiã, sed erit in statu gloriæ per gratiam consummatã.

Quod ulterius addebatur tertio, quod non itur ab eodem in idem: immo patet, quod potest esse transitus ab eodem in idem: dum tamẽ vnũ sit perfectum, & aliud imperfectum, vt de imperfecto calido itur ad perfecte calidum: sic de immortalitate imperfecta, quæ erat in statu innocentie, transisset Adam, si non peccasset, ad immortalitatem perfectam, quæ erit in statu gloriæ. Vt ergo hæc manifestius appareant; dicemus, qd semper videndum est de realiqua quid importetur per eam, vt quid importetur per mortem, & quid per immortalitatem.

Tom. 1.
Mors, & immortalitas
quid.

Cum ergo secundum Aug. 3. Confes. 1. Deus sit uita animæ: Et cum anima sit uita corporis: nihil est aliud mors animæ, nisi separatio animæ à Deo: & nihil est aliud mors corporis, nisi separatio eius ab anima. erit ergo immortalitas corporis, & per consequens immortalitas hominis, vt est compositum ex anima, & corpore perpetua coniunctio animæ cum corpore. Potest enim mors corporis fieri multis de causis, & multis modis, sic & immortalitas hominis, uel corporis potest fieri multis de causis, & multis modis: tamen semper erit idem hoc, & illud. vt qualitercunq; separatur anima à corpore, dicetur homo mori: & qualitercunq; sit semper coniuncta, dicetur immortalis. Quântũ ergo ad mortem istam, quæ est in statu miserie, possumus assignare triplicem modum, & multiplicem causam mortis.

Mortis modi tres.

Est enim in morte triplex modus, sicut tripliciter extinguitur candela, vel per violentiam, vt per ventum: Vel per suffocationem, vt si apponatur cornu: vel aliud concuum super ipsam, vt nõ possit exhalare: Vel per consumptionem humidi, vt olei, vel cere. Sic tripliciter moritur homo, vel per violentiam, vt per truncationem capitis, vel per aliam violentiam, seu per suffocationem, quia suffocatur cor non valens respirare, vel per consumptionem humidi radicalis, licet ista consumptio, quantum ad aliquid sit alio modo, quàm consumptio olei in lucerna, Et quântũ ad aliquid sit eodem modo, sed hoc esset longum pertractare. Et licet sint assignati tres modi mortis, tamen vnus, & idem illorum modorum potest fieri multis de causis: vt potest quis mori suffocatus, vel suspendio, vel morbo, vel ad littora per suffocationem aquæ. Nam ideo moritur quis per suspendium, quia suspensus non valens respirare, suffocatur cor: & morbo, vt plurimũ moritur, quis suffocatus, quia materia morbi accedit ad cor, & suffocat ipsum. Diximus autem hoc esse, vt plurimum, propter thysicos, qui moriuntur ex consumptione humidi, sicut moriuntur senes.

Mortis vni⁹ modi causæ multæ.

Mortis quis vt plurimũ per suffocationem.

Thysicus quomodo moriatur.

Et quãuis sit in hoc aliqua similitudo mortis thysicorum, & senum: magna tamen est differentia mortis horum, & illorum, sic etiam mortui sub

A aquis ex suffocatione moriuntur, quia vt nõ possunt respirare, suffocatur cor quibuscunq; tamẽ de causis fiat mors, hoc tamen formaliter erit: Mors separatio animæ à corpore Potest ergo esse vna mors ex vna causa, & alia per alium modum, quàm alia, & magis cita, vel magis tarda. quàm alia; tamẽ mors per se, & essentialiter semper dicet vnum, & idem, videlicet separationem animæ à corpore: & quod dictum est de morte, possumus dicere de immortalitate, vt sicut mors potest fieri multis modis, & multis de causis: & potest vna esse magis cita, & alia magis tarda: sic & immortalitas potest habere esse pluribus modis, & pluribus de causis. Et quod dicebamus de morte, qd una potest esse magis cita, & alia magis tarda; dicemus de immortalitate, qd vna potest esse imperfecta, & alia perfecta: tamẽ sicut nomine mortis semper importatur idem, vt separatio animæ à corpore, sic nomine immortalitatis semper importatur idem, vt perpetua coniunctio animæ cum corpore.

Cum ergo quæritur: Vtrum fuerit eadem immortalitas innocentie, quam habuit Adam, cū immortalitate resurgentium, quam omnes expectamus p Christũ; Dicemus, qd una immortalitas differt ab alia quântũ ad modũ, quântũ ad causam, & quântũ ad esse imperfectũ, & perfectum, vt immortalitas innocentie fuit per hunc modũ, quia Adam poterat non mori. sed immortalitas resurgentium erit per alium modum, quia resurgentes non poterunt mori Secundo immortalitas hæc, & illa habet esse per aliam, & aliam causam. quia causa immortalitatis innocentie fuit originalis iustitia Causa immortalitatis resurgentium erit gratia consummata, siue gloria. Differt, & tertio immortalitas hæc. & illa secundum esse imperfectũ, & perfectum. Quia immortalitas innocentie erat imperfecta, erat enim posse non mori, cum qua stabat etiam posse mori. propter quod illa immortalitas habebat aliquo modo mortalitatem admixtam. Quia licet esset immortalitas ex eo, qd Adam poterat non mori, poterat etiam dici mortalitas ex eo, quod poterat mori: & ex hoc erat immortalitas imperfecta. vt sicut est aliquid imperfecte calidum, quia habet aliquid admixtum de frigido: sic tãdiu est aliquid immortale imperfecte, quândiũ habet aliquid admixtum de mortalitate. Erat ergo illa immortalitas innocentie imperfecta propter admixtionem mortalitatis. sed immortalitas resurgentium erit perfecta propter expoliationem, & separationem ab omni mortalitate quia resurgentes ita poterunt non mori, qd nullo modo poterunt mori.

Immortalitatis modi causæ, & effectus.

Aduertendum tamen, qd hic accipitur immortalitas non quocunq; modo, sed vt habet esse cū gaudio, quia immortalitas resurgentium, vt extendit se ad omnes, habebit esse ex cessatione motus cœli: sed, vt habet esse cum gaudio, vt in beatis, sic erit per gratiam consummatam, vel per habitum gloriæ, tamen immortalitas ex quacunque causa, & quocunq; modo esse habeat, est perpetua coniunctio animæ, & corporis: siue sit hoc cum gaudio

Immortalitatis causa cessatio motus cœli.

Mors dāna-
torum im-
mortalitas
dici potest.
Apoc. 9.

dio, vt erit in beatis, siue cum pœna, vt in damna-
tis, semp dicetur immortalitas perpetua coniun-
ctio animæ, & corporis, ex quibus constituitur
homo. Verum quia ex modo loquendi nostro cō-
iunctio animæ, & corporis cum pœna dicitur im-
mortalitas, quia sic existentes immortales magis
vellent mori, quàm viuere, & quærent mortem,
& non inuenient. ideo illa immortalitas mors vo-
cari posset.

Damnato-
rum pœna
est mors
dicatur se-
cunda.

Qui ergo vellet ipsum gaudium beatorum vo-
care immortalitatem, rectè diceret, q̄ vere erit,
immortalitas ex coniunctione eius cum Deo,
qui est vita ipsorum. sicut pœnam damnatorum
vocamus mortem propter separationem eorum
à Deo, qui si fuissent boni, fuisset ipsorum vita,
esse cum Deo. Vnde in Scriptura sacra, pœna dā-
natorum, siue sit animarum separatarum, siue cō-
positorum, appellatur mors secunda: vt mors pri-
mò sumpta (vt communiter loquuntur homines
de morte) sit separatio animæ à corpore, sed ex
hoc primo modo loquendi uenit secundus mo-
dus, vt dicatur mors separatio animæ à Deo, lo-
quendo ergo primo mō: eadē fuit immortalitas
innocētiæ cū immortalitate, q̄ erit resurgentium,
differens tripliciter, vt dictum est, quantū ad mo-
dum, quantum ad causam, & quantum ad perfe-
ctionem. Possumus autem assignare, & quartam
differentiam quātum ad locum, quia illa immor-
talitas Adæ fuit in Paradiso corporali: immorta-
litas resurgentium erit in Paradiso spiritali, vt
in ipso Deo.

D V B. 1. L A T E R A L I S.

*An ad tres status omnes modales propositiones
possint adaptari. Conclusio est
affirmatiua.*

Idque duobus modis.

VLTERIVS fortè dubitaret aliquis, q̄a
videtur, quòd propositiones moda-
les sint proprię illis tribus statibus:
videlicet innocentiae, miseriae, & glo-
riae, quia in statu innocentiae, poterat homo mo-
ri, & nō mori, in statu gloriae impossibile erit mo-
ri: in statu miseriae necesse est mori. Ad hos ergo
tres status uidentur adaptari omnes modi moda-
lium propositionum. Ideo quæritur quomodo
fieri habeat. Dicendum, q̄ cum quatuor sint mo-
di modalium, & quilibet habeat quatuor propo-
sitiones, si loco esse ponatur mori, duo modi
modalium cum suis propositionibus competunt
statui innocentiae. Tertius modus statui gloriae,
Quartus statui miseriae. In statu enim innocentiae,
prout Adam potuit mori, competunt sibi propo-
sitiones primi modi. Prout potuit non mori cō-
petunt sibi propositiones secūdi modi. Sunt aut
propositiones primi modi. Possibile est esse, cōtin-
git esse, Nō impossibile est esse, Nō necesse est esse.
Si ergo p̄ esse ponatur mori, prout Adā potuit mori,
omnia ista possunt dici de ipso. Nam secundū

Modales p̄
positiones
quatuor vi-
deantur in
2. l. c. 3.

A illum statum verificatur hoc modo de Adam, q̄
possibile est mori, q̄ contingit mori, q̄ non im-
possibile est mori, q̄ non necesse est non mori.
Propositiones ergo secundi modi verificabantur
de Adam, prout poterat non mori. Sunt autem
propositiones secundi modi: Possibile est non es-
se, Cōtingit non esse, Nō impossibile est non es-
se, Non necesse est esse. si ergo loco esse ponatur
mori, omnia ista verificabantur de Adam, prout
poterat non mori, quia hoc modo possibile est ip-
sum non mori, contingit non mori, non impos-
sibile est non mori, non necesse est mori. Tertius
autem modus modalium cum suis propositioni-
bus competit statui glorię. sunt autem propo-
sitiones tertij modi. Non possibile est esse: Non cō-
tingit esse, Impossibile est esse, Necesse est non es-
se. Si ergo esse ponatur pro mori, ista verificabun-
tur de quolibet homine in statu gloriae, quia quē-
libet talem hominem non possibile est mori, nō
contingit mori, impossibile est mori, necesse est
non mori. Quartus verò modus cum suis propo-
sitionibus adaptabitur ad statum miseriae. sunt
autem propositiones quarti modi: Nō possibile
est non esse, Contingit non esse, Impossibile est
nō esse, Necesse est esse. Si loco ergo esse ponatur
mori, verificabuntur omnia hęc de quolibet ho-
mine in statu miseriae, quia quemlibet talem nō
possibile est non mori, non contingit non mori,
impossibile est non mori, necesse est mori.

Possumus & alio modo adaptare istos modos
modalium ad prædictos tres status, vt loco esse
non ponatur mori, sed loco esse ponatur super
esse. Secundum quem modum duo primi modi
modalium competunt statui innocentiae, sed nō
eodem modo sicut prius. Et alij duo modi com-
petunt alijs duobus statibus, sed non eodem mo-
do, sicut prius. statui ergo innocentiae adaptaban-
tur duo primi modi, vt Primus adaptabatur illi
statui, prout Adam poterat mori. Secundus prout
poterat non mori. Nunc autem econuerso, vt si
pro esse accipiat semper esse; Primus modus
competet statui innocentiae, prout Adam pote-
rat non mori: Et Secundus prout poterat mori.
Prout ergo Adam poterat non mori, verificabun-
tur de ipso propositiones primi modi, vt si acci-
piatur pro esse, semper esse; Dicemus possibile
est Adam semper esse, contingit semper esse, nō
impossibile est semper esse. Sed prout Adam po-
terat mori verificabuntur de eo, hoc modo propo-
sitiones secundi modi; dicemus, q̄ possibile est
Adam non semper esse, contingit non semper es-
se, non impossibile est non semper esse, non ne-
cesse est semper esse. Alij vero duo modi moda-
lium verificabuntur de alijs duobus statibus, sed
non eodem modo. quia quando loco ipsius esse
accipiebamus tertium modum mori, adaptaba-
mus ad statum gloriae, vbi impossibile est homi-
nem mori: & quartū modum ad statum miseriae,
vbi necesse est hominem non mori. Sed si volu-
mus loco esse accipere semp esse, fiet adaptatio
econuerso, quia tertius modus cum suis propo-
sitionibus adaptabitur ad statum miseriae; & quar-
tus

tus ad statum gloriæ . de quolibet enim homin^e A
in statu miseriæ dicere possumus q non possibi-
le est semper esse, non contingit semper esse, im-
possibile est semper esse, necesse est non semper
esse, quæ sunt propositiones tertij modi. Quartus
vero modus adaptabitur ad statum gloriæ, quia
de quolibet homine dici poterit, q non possibile
est non semper esse, non contingit non semper
esse, impossibile est non semper esse, necesse est
semper esse, quæ sunt ppositiones quarti modi.

DVB. II. L A T E R A L I S.

*An tres hominis status duplici sufficientia suman-
tur. Conclusio est affirmatiua.*

Hominis
tres status.

V L T E R I V S fortè dubitaret aliquis,
quomodo accipiuntur illi tres status.
Dicendum, q cū p mori, & non mo-
ri accipiuntur omnes tales status: cum
mori, & non mori sint contraria, quia in vno ne-
cesse est mori, in alio impossibile est mori: & ne-
cesse, & impossibile, vt dictum est, opponuntur
contrariè; vnū & idem iudicium est de istis tribus
statibus, sicut est de quibuscumque alijs contrarijs.
Vt puta de calido, & frigido, dulci, & amaro, albo,
& nigro. Nam semper contraria, vel tenent extre-
mum, vel tenent medium. Si tenent extremum,
tunc sunt impermixta. Si tenent medium, tunc
sunt mixta. Vt ergo sunt duo extrema, & imper-
mixta, sic considerantur contraria secundū se. Si
verò considerantur mixta, sic est medium quod
participat de vtroq; : vt si accipiantur contraria,
calidum, & frigidum; tunc tepidum erit mediū,
quod participat de vtroque, sed dulce, & ama-
rum habent medium, & erit aliquis sapor, qui sa-
pit naturam vtriusq;. Vtrum autem sint multi
talises sapores medij nihil ad propositum. Et in
coloribus etiam sunt colores extremi, vt album,
& nigrum: & color medius, qui participat natu-
ram vtriusq;. Sic eodem modo erit in statibus, est
dare status extremos, & statum medium partici-
pantem naturam vtriusq;. Status ergo extremi
sunt contrarij omnino, vt status beatitudinis, si-
ue gloriæ, & status miseriæ: & quia hi sunt omni-
no oppositi, opponuntur enim quantum ad ap-
petitum, quia quilibet de necessitate vult esse bea-
tus, & de necessitate nullus vult esse miser. Et
quātū ad esse, qā in vno statu necesse est sp esse, in
statu istius miseriæ impossibile est semper esse, &
quia necesse, & impossibile in modalibus oppo-
nuntur contrariè, ideo isti status sunt contrarij,
& extremi. Si etiam ipsos duos status volumus
comparare ad mori, etiam opponuntur contra-
riè. Status autem medius inter istos extremos est
status innocentie, vbi homo poterat mori, &
participabat in hoc aliquid de statu miseriæ, &
poterat non mori: & in hoc participabat aliquid
de statu gloriæ, & quia non est dare, nisi extrema,
& medium, non est dare nisi tres status.

Vel possumus dicere, q omnes isti status non
differunt, nisi, prout possent mori aliter, & aliter

potest comparari ad negationem. quod non nisi
quadrupliciter fieri habet. quia ad hoc, quod est
posse mori, potest esse negatio nullo modo appo-
sita. Secundo potest esse negatio ad posse solum
postposita. Tertio potest esse negatio præposita.
Quarto potest esse negatio præposita, & postpo-
sita. Duo primi modi pertinent ad statum inno-
centie, quia verum erat Adam tunc posse mori,
vt ad posse mori nulla erat negatio apposita. Et
verum erat Adam tunc posse non mori, vt ad pos-
se sit negatio solum postposita. In statu gloriæ
erit solum præposita, quia tunc verificabitur nō
posse mori. In statu autem huius miseriæ est ne-
gatio præposita, & postposita. quia nunc verifica-
tur non posse non mori, & cum pluribus modis
non possit se habere negatio, ad hoc, quod est
posse mori, oportet esse tantummodo tres status.

B Hæc autem sufficientia statum declarat pri-
mum. quia status habens negationem præpositā
ad posse, vbi erit non posse mori, omnino exclu-
dit mortem: qui est status gloriæ. Status verò ha-
bens negationem hoc modo præpositam, & post-
positam, vbi est non posse non mori, quod est
idem, quod necesse mori, omnino includit mor-
tem, & hic est status miseriæ, qui duo status sunt
omnino extremi, & contrarij. Status verò inno-
cie tanquā status medius, & participans cum ex-
tremis, vel habens negationem nullo modo appo-
sitam ad posse respectu mori, quia verificabatur
de Adam posse mori, & in hoc conueniebat cum
statu miseriæ. Habebat etiam ille status negatio-
nem solum postpositam, quia verificabatur de
Adam posse non mori, in quo habebat Adam
conuenientiam cum statu gloriæ. Sunt ergo duo
status extremi, & vnus medius participans cum
vtrōq;, vt superius dicebatur.

RESP. AD ARG. ART. IIII.

Ad argumenta autem dicendum, q tria argu-
menta prima sunt iam soluta. Ad quartum autē
argumentum de impassibilitate dici potest, q nō
arguit argumentum q non sit eadem immortali-
tas hæc, & illa, sed q vna est imperfecta, & ratione
sue imperfectionis compatitur secum aliquam
passibilitatem, etiam loquendo proprie de passi-
bilitate: & talis est immortalitas innocentie. Alia
vero, vt immortalitas gloriæ, quæ erit perfecta
rotatione sue perfectionis, talem passibilitatem se-
cum non compatietur, ergo non arguit argumen-
tum, q sit immortalitas alia, & alia, sed q est vna,
& eadem se habens sicut imperfecta, & perfecta.

Argumenta verò in Contrarium gratia con-
clusionis collaudauimus.

Dubitatio I. Litteralis.

S VPER litteram licet multa sint dicta
de illis tribus statibus; tamen adhuc
posset, quis vltius dubitare de eis.
Vtrum in illis tribus statibus habeat
esse omnes oppositiones, quæ sunt: Contrariæ,
subcontrariæ,

Oppositio-
num gene-
ra quatuor
in tribus ho-
minum sta-
tibus.

Subcontrariæ: Contradictoriæ, & Subalternæ: secundum quod illi status comparantur ad mortem, & immortalitatem. Dicendum, quod status gloriæ negat vniuersaliter mortem, quia cum ibi sit impossibile mori, cum ex hoc excludatur mors vniuersaliter, erit ibi nullo modo mori, quia respectu mortis est vniuersalis negatiua, status autem huius miseriæ affirmat mortem vniuersaliter, quia cum hoc sit necesse mori, oportet, quod hoc sit omnino mori. Existens ergo in gloria nullo modo potest incurrere mortem, & est ibi nullatenus mori. Existens autem in hac miseria nullo modo potest euadere mortem, ut sit hic vniuersalis affirmatiua respectu mortis, quæ est omnino mori. Status autem innocentie mediis respectu mortis continet particularem affirmatiuam: in quantum Adam poterat mori, quod est quodammodo mori. Et particularem negatiuam, in quantum Adā poterat non mori, quod est quodammodo non mori. Status gloriæ ubi mors vniuersaliter negatur, & status miseriæ, ubi mors vniuersaliter affirmatur, opponuntur contrariè, quæ nunquam sunt simul vera, sed possunt esse simul falsa. Simul enim falsificabantur in Adam, de quo nec verificabatur nullatenus mori, vel impossibile mori, quod est in statu gloriæ. Nec omnino mori, vel necesse mori, quod est in statu miseriæ. Falsificabantur ergo ambo ista contraria in Adam, verificari autem nec in eo, nec in aliquo alio simul possent.

Oppositio ergo contraria est in illis duobus statibus extremis, sed oppositio subcontraria, quæ est quodammodo mori, & quodammodo non mori, verificabatur in statu innocentie. Nam cum Adam posset mori, erat quodammodo mortalis; & cum posset non mori, erat quodammodo immortalis, propter quod erat in illo vno, & eodem statu oppositio subcontraria: & quia subcontraria habent legem oppositam contrariis, quia possunt simul verificari, sed non simul falsificari; simul verificabantur de Adam subcontrariè opposita, sed nec de eo, nec de alio possunt simul falsificari.

Postquam assignauimus in præfatis statibus oppositionem contrariam, & subcontrariam; leue est assignare in eis contradictoriam, & subalternam. Nam prout in statu innocentie erat particularis affirmatiua, quia Adam potuit mori, & erat quodammodo mortalis, opponebatur ex hoc statui gloriæ, ubi respectu mortis est vniuersalis negatiua contradictoriè: sed in statu miseriæ respectu mortis vniuersalis affirmatiua, opponebatur subalternæ, quia sicut nullatenus mori, & quodammodo mori opponuntur contradictoriè, sic omnino mori, & quodammodo non mori opponuntur subalternè. sed prout in statu innocentie verificabatur particularis negatiua, quia prout Adam poterat non mori, erat quodammodo immortalis, hoc modo ad præfatos extremos status habet se status innocentie modo conuerso. Nam statui gloriæ opponitur subalternè: statui miseriæ contradictoriè. Nam

A nullatenus mori, quod est in statu gloriæ, & quodammodo non mori, quod verificabatur in statu innocentie, opponuntur subalternè. sed omnino mori, quod est in statu huius miseriæ, vel posse non mori, vel quodammodo non mori, opponuntur contradictoriè, ut omnia genera oppositionum per respectum ad mortem in illis tribus statibus modo, quo diximus, sint reperta.

Dubitatio II. Litteralis.

Vltius fortè dubitaret aliquis de eo, quod dicitur in littera, quod Adam erat immortalis, & mortalis, quæ videntur opposita esse.

Adam quō in statu innocentie poterat esse mortalis, & immortalis.

B Dicendum, quod, ut patuit supra, ista sunt opposita simpliciter, quod Adam fuerit mortalis, & immortalis, quia poterat mori, & non mori, & cum hæc opponantur subcontrariè, quæ possunt esse simul vera, non autem simul falsa, non est inconueniens ea simul esse verificata in Adam.

Dubitatio III. Litteralis.

Vltius fortè dubitaret aliquis de eo, quod dicitur in littera, quod in primo statu fuit corpus hominis animale.

Sed contra: Cum homo sit animal, & genus semper prædicetur de specie, sicut in omni statu verificatur, quod homo est animal: sic in omni statu videtur verificari, quod homo sit res animalis, & quod corpus eius sit quid animale.

C Dicendum, quod secundum Philosophum, contra rationem generis est, quod prædicetur denominatiue. Prædicatur enim genus de suis inferioribus essentialiter, & prædicatio essentialis est opposita prædicationi denominatiue. cum ergo homo sit animal essentialiter, animal denominatiue esse non poterit, sumptis utroque eodem modo. Dicemus ergo quod animal, ut prædicatur de homine denominatiue, nominat hominem, prout conuenit cum brutis iuxta illud Apostoli: Animalis homo non sapit, quæ Dei sunt. Sed homo cum brutis potest conuenire dupliciter, vel quantum ad naturalia, quia eget alimentis, sicut & bruta, & sic erat animal in primo statu. Vel potest dici homo animal non solum quantum ad uitam naturalem, per quam indiget cibis, sed etiam quantum ad uitam voluptuosam, per quam assimilatur iumentis insipientibus: quæ animalitas nec fuit in statu innocentie, nec erit in statu gloriæ, sed potest esse in statu huius miseriæ. animal ergo, quod est genus, competit homini in omni statu, sed animalitas secundum naturalem indigentiam, quantum ad cibos, poterat sibi competere in statu innocentie, sed non competere sibi in statu gloriæ. animalitas verò voluptuosa sibi competere solum in statu huius miseriæ.

Genus non prædicatur denominatiue de specie, 2. Top. 2. loco 1.

* Animal de homine quomodo dici potest denominatiue.

* Apost. 1. Cor. 2.

Dubitatio IIII. Litteralis.

Vltius fortè dubitaret aliquis de eo, quod dicitur

Corpus hu-
manū quō
dicitur mor-
tuum pro-
pter pecca-
tum.

dicitur in littera, & corpus propter peccatum mortuum est, qđ quidam exponūt, & statim Adā peccāte poterat dici mortuus, quia statim incepit continuē deficere, vsq; quod fuit mortuus.

Artif. 8. Phy.
t. c. 10. II.

Quod quidam improbant tripliciter. primo, quia nullus motus est continuus, nisi motus localis, & ideo sicut motus augmenti non est continuus, nisi aliquis sic successiue augmentetur, & non sit dare tempus quantūcunq; modicum, in quo non augmentetur, est inconueniens ponere. hoc enim est cælum in motu locali, vt patet per Philosophum. Quandiu enim durat motus localis, non est dare tempus, quantumcunq; modicum, in quo non sit aliquid de illo motu, sed in alijs motibus semper est dare aliquam interpolationem. Vt si gutta cauat lapidem, non semper quælibet gutta accipiet aliquid de illo lapide, sed post primam guttam venit secunda, post secundam tertia, & sic deinceps. postea vltima gutta in virtute omnium præcedentium aliquid remouebit de illo lapide. Vel si vterius per guttas cauari debeat ille lapis, non quælibet gutta cauabit ipsum, sed fortē centum, vel plures cauabunt ipsum, nec illæ centum sic se habebunt, & quælibet cauēt, sed vltima cauabit in virtute omnium præcedentium. Sic & in proposito non continuē deficit homo, sed est aliqua interpolatio in huiusmodi defectu.

Præterea dicunt contradicātam expositionem, & nihil mouetur simul motibus contrarijs, sed semper inter duos motus cōtrarios est dare quietem mediam, cum ergo corpus humanum etiam in statu huius miseriæ vsq; ad certum tempus perficiatur, vtputa vsq; ad 25. annos secundum communem modum hominum, quamuis aliqui citius, aliqui tardius hoc peragant, sed postquam est pfectū incepit declinare, & ire ad senium, & ad mortem, & inter istos duos motus contrarios nō sit quies media, vt dicunt, est inconueniens. ergo est ibi alia interpolatio, vt non dicatur ex hoc corpus mortuum, quod cōtinuē vadat ad mortē. Præterea, vt dicunt, dato, & sic esset, non deberet dici corpus mortuum, sed deberet dici mori, & semper mori, donec esset mortuum.

Tomo 3.

Sed improbāre dictātam expositionem, vt dicatur corpus mortuū, quia quotidie vadit ad mortem, est improbāre dictā Sanctorum. Sic enim ait Aug. 9. super Gen. quid enim aliud nō dicā nati, sed omnino concepti, nisi ægritudinem quādam inchoamus, qua sumus sine dubio morituri. Videlicet tam necesse est, & sit cum ipso morbo moriturus hydropicus, vel disentericus, vel elephantiuosus factus, quā eum, qui hoc corpus habere ceperit. Morbus ergo, cum quo sumus concepti, magis necessitat nos mori, quā aliquis alius morbus, vt per ipsum cōtinuē tendamus ad mortem, & ex hoc temporalis vita magis dicenda est mors, quā vita. Quod concordat cum Greg. dicente: Ipsa temporalis vita, æternæ vitæ cōparata mors est potius dicenda, quā ipse quotidianus defectus corruptionis nihil est aliud, quā quādam prolixitas mortis, nec reprobamus ex

Homilia v.
nius Marty
ris.

A hoc illum modum exponendi, & corpus propter peccatum dicitur mortuum, quia habet necessitatem moriēdi, sed dicimus, & Sanctorum verba hoc sonant, & homo quandiu viuit est in continuo defectu, & continuē vadit ad mortem. sicut quandiu est accensa lucerna, ignis continuē depascit oleum, & continuē lucerna vadit ad extinctionē. Quod si dicatur, & ibi est aliqua interpolatio, dicemus, & non in consumptione olei, est etiam aliqua interpolatio, quia ignis continuē calefacit oleum, & trahit ad se partem olei magis calefactam, quam consumit, faciendo ipsam euaporare, & resoluendo ipsam in subtilius corpus, quia in tali consumptione non est annihilatio, sed est in subtilius corpus resolutio. & licet tales consumptiones sint cum aliquibus interpolationibus, quia prius calefit oleum, & calefactum attrahitur, quā euaporet per ignē, quia istæ interpolationes habent tempus perceptibile, quia quando parum deest, fm Philosophū, intellectus accipit tāquā nihil istis interpolationibus non obstantibus, quia quasi fiunt in tēpore inperceptibili, semper, & continuē dicit oleum consumi, quo consumpto, extinguitur lucerna, & semper dicitur humidum radicale consumi, quo consumpto, moritur homo.

Ignis in lu-
terna quō
cōtinuē o-
leum cōsu-
mat.

2. Phy. t. 6.
56.

Dubitatio V. Litteralis.

Vterius fortē dubitaret aliquis de eo, qđ isti secundo addebant, & semper inter duos motus contrarios est dare quietem mediam. Dicendū, & homo nascitur imperfectus, & perficitur eundo de infantia ad pueritiam, de pueritia ad adolescentiam, & de adolescentia ad ætatem virilem. Perfectus autem per ætatem virilem incipit declinare, & ire ad senium. Vtrum autem sit dare medium, vel quietem mediā inter duos motus; Credimus, & non, nisi eo modo, quo nullus motus est continuus præter localem. sed istæ interpolationes ita sunt, cum homo vadat de imperfecto ad perfectum, vt de infantia ad pueritiam, & sic deinceps: sicut de perfecto ad imperfectū, vt de ætate virili ad senium: & si dicatur ibi esse quies media; illa quies erit ex imperceptione nostra, quia cum homo est perfectus, non statim percipit se deficere, sed videtur sibi per aliquod tempus stare in statu.

D Vel possumus dicere, & statim cum infans est extra vterum, semper deficit usque ad mortē. Nā statim calidum incipit depascere humidum, & virtus nutritiua incipit restaurare deperditum. & quia plus restaurat in principio, quā sit facta deperditio, infans crescit, & augmētatur vsq; ad certum tempus, & postea non ulterius augmentatur, quia secundū Philosophum in de anima: Omnium natura constantium est certa ratio, & numerus eorum magnitudinis, & augmenti. & licet illo tempore augmētū natura plus restauraret, quā sit deperditum, quantum ad quantitatem; non tamen restaurat purius, & melius. Immo impurius, & peius quantum ad qualitatem vt hoc modo statim homo incipiat deficere, vt semper

Hominis.
ab ortu vs-
que ad mor-
tē defectus

2. de anima
4.

semper calor pascat purius, & restauretur impurius: donec sit ita impurum, quod, ut supra diximus, non potest ulterius facere opus, & ex hoc compellatur anima a corpore separari. Non ergo debemus imaginari, quod per omnem modum semper eatur de imperfecto ad perfectum, & postea econverso redeatur ad imperfectum, quia licet hoc posset tolerari secundum quantitatem, vel molis, vel uirium quia crescit corpus secundum quantitatem molis, & crescente corpore crescunt uires, tamen secundum qualitatem, & puritatem deperditi semper incipimus deficere, a principio natiuitatis nostre usque ad senium, ut hoc modo non dicantur duo motus contrarii, sed unus motus continuus eo modo, quo potest esse continuus.

Dubitatio VI. Litteralis.

Uterius forte dubitaret aliquis de tertio eorum verbo, quod dato, quod sic esset, ut ipsi dicunt, quod semper continue deficeremus, non tamen propter hoc corpus nostrum deberet dici mortuum, sed mori, vel mortale. Dicemus secundum Aug. quod cum Apostolus dicat de corpore nostro, quod propter peccatum est mortuum, & non dicat, quod sit mortale: magis debemus dicere, quod sit mortuum, quam mortale, quod dictum concordat cum dicto Philosophi volentis, quod propositiones de contingenti, siue de possibili conuertuntur in oppositam qualitatem, ut si hæc est vera: A contingit esse B, erit vera secundum oppositam qualitatem, quod A contingit non esse B. Si ergo hæc est vera: Corpus nostrum est mortale idest potest mori, erit: hæc vera Corpus nostrum est non mortale, idest potest non mori. Et quia hoc verificabatur in statu innocentie, non autem in statu miserie: ideo in statu innocentie poterat dici corpus Adæ mortale, quia poterat mori, & quia hæc propositio erat de possibili, siue de contingenti, conuertebatur in oppositam qualitatem, ut diceretur corpus eius non mortale, idest potens non mori, sed cum hoc non sit in statu miserie, magis debet dici corpus mortuum, quam mortale, quod dupliciter potest dici mortuum. Vel propter continuum defectum, per quem semper tendit ad mortem, vel propter necessitatem moriendi, quo posito, non dicitur mortale idest possibile mori, quia tunc esset possibile non mori, quod non est verum, quia est necesse mori.

Dubitatio VII. Litteralis.

Uterius forte dubitaret aliquis de eo, quod ait littera, quod immortalitas erat Adæ ex ligno vitæ, quod videtur falsum, cum nullus esus ciborum faciat hominem immortalem. Dicendum, quod lignum vitæ, ut dicebatur, dabat immortalitatem Adæ non absolute, & simpliciter, ut paruit per Aug. 8. super Gen. sed per latentem operationem diuinam, quam operabatur Deus cum ligno, vel per lignum vitæ. Vel possumus dicere, quod simpliciter non fuisset immortalitas Adæ ex ligno vitæ, sed

A hoc erat ei ex iustitia originali, quod erat donum supernaturale sibi à Deo collatum, per quod donum erat ita purum, quod restaurabatur per alimentum, sicut quod erat deperditum per calorem naturalem depascentem humidum, in quo stat tota causa nostre mortis naturalis. quia semper deperditur in nobis, quod est purum, & restauratur non ita purum. Ad id verò, quod dicitur in Gen. Ne sumas de ligno vitæ &c. sufficienter superius est responsum.

DIST. XX.

De primorum Parentum duratione, & conseruatione quantum ad filiorum procreationem.

B

OST HÆC videndum est. Postquam Magister determinauit de statu primorum Parentum quantum ad seipsos, hic determinat de eis quantum ad procreationem filiorum. Circa quod duo facit, quia primo

C continuat dicta dicendis dicens, quod post hoc videndum est qualiter primi Parentes procreassent filios, si non peccassent, & qualiter filij nascerentur ex eis. Secundo exequitur de proposito ibi: [Quidam putant &c.] Circa quod duo facit secundum, quod duo proposuit. Nam primo declarat qualiter generassent primi parentes si non peccassent. Secundo ostendit quales fuissent filij generati, ibi: [Si uero queritur, quales.] Circa primum tria facit, quia primo ostendit qualiter primi parentes generassent, quia hoc fecissent per carnalem copulam. Secundo dat causam, quare in Paradiso non fuerunt carnaliter copulati. Tertio, quia post aliquem terminum temporis, si non peccassent, ipsi & filij sui fuissent translati ad meliorem vitam. D inquit quomodo hoc fuisset, Secunda ibi: [Cur ergo non coierunt] Tertia ibi: [De termino uero temporis.] Tunc sequitur illa pars: [Si uero queritur, quales,] in qua declarat quales fuissent filij ex eis generati. Circa quod duo facit, quia primo inquit quales fuissent quantum ad corpus. Secundo quales fuissent quantum ad animam, ibi: [Et cum de corpore.] Circa primum duo facit, quia primo facit quod dictum est. Secundo circa præacta mouet quasdam quaestiones ibi: [Ad hoc autem opponitur] Circa primum tria facit, quia primo declarat quales fuissent filij secundum partem corporis. Secundo quales fuissent quantum ad usum membrorum, & adducit quadam uerba Aug.

2. Perihet. cap. 3.

Adg immortaliſas unde

ARTIC. I.

An in statu innocentie fuisset generatio. Conclusio est affirmativa.

D. Th. 1. p. q. 98. art. 1. Et 2. sent. d. 2. q. 1. artic. 1. Item lib. Phys. t. 5. 1. D. Bon. d. 20. art. 1. q. 1. Alex. de Ales 2. p. q. 94. art. 1. Ric. d. 20. q. 1. Guil. Alci lib. 2. sent. tracl. 10. c. 2. q. 4. Dur. d. 20. q. 1. Th. Arg. d. 20. q. 1. art. 1. Brul. d. 20. q. 1.

Fames an i statu inno- centie.

Aug. circa hoc dubie loquentis: Vtrum statim nati filij haberent membrorum vsum, sicut plura animalia hoc habent. Tertio declinat ad illam partem, quod nati fuissent paruuli, & non habuissent statim membrorum vsum. quia non fuisset hoc eis ex vitio, sed ex natura. Secunda ibi: [Et super hoc Aug.] Tertio [Sed cum Aug.] Tunc sequitur illa pars: [Adhuc autem opponitur.] Circa quam mouet quasdam quaestiones, & tria facit, quia primo quaerit: Vtrum primi parentes, vel filij potuissent viuere sine alimētis, & dicit, quod non, quia hoc faciendo peccassent, & fecissent contra rationem. Secundo quaerit: Vtrum in illo statu fuisset fames, & respondit, quod non. quia per sumptionem alimenti praenensent tempus fames. Tertio addit, quod in illo statu poterant hominis indigere cibis, quia hoc non est ex vitio, sed ex natura. Secunda ibi: [Item opponitur] Tertia ibi: [Sicut ergo non ex vitio.] Tunc sequitur illa pars: [Et cum de corpore.] In qua quaerit, quales fuissent filij quantum ad animam, & duo facit, quia primo quaerit quales fuissent quantum ad sensum, & cognitionem veritatis. Vtrum nati essent perfecti sensu, & intelligentia, vbi videtur velle, quod sicut nati fuissent paruuli corpore, ita fuissent nati imperfecti cognitione, & intelligentia. Et opponit, quod dictum est, & soluit. Secundo determinat de eorum transitu, quia post tempus aliquod translati fuissent ad meliorem vitam, ibi: [Talis erat hominis.] & in hoc terminatur sententia praesentis distinctionis.

QVAEST. I.

De modo, quo primi Parentes in statu innocentie generassent.

Ic quaeritur de duobus principaliter, Primo qualiter primi Parentes generassent. Secundo quaeritur, quales fuissent eorum filij, de quibus duobus agit Magister in hac Dist. Circa primum quaeruntur quatuor. Primo: vtrum in statu innocentie fuisset generatio. Secundo: vtrum fuisset generatio per carnalem copulam. Tertio: vtrum in illo statu per quamlibet carnalem copulam fuisset generatio fetus. Quarto:

vtrum in illa carnali copula fuisset tanta delectatio, quanta est nunc.

C Arist. 2. de gen. t. c. 39.

Præterea eorundem secundum speciem eadem est multiplicatio, sed primi parentes non fuerunt per generationem producti: ergo nec eorum filij fuissent per generationem multiplicati.

IN CONTRARIUM est, quia coniugium incepit in ipso Paradiso, dicente Domino: Quod Deus coniunxit, homo non separet. Matt. 9. Marci 10.

Præterea dicimus hominem esse ad imaginem Dei, quia ex vno homine erant processuri omnes alij homines, sicut ex vno Deo processerunt omnia alia. quia ergo magis fuisset homo imago Dei non peccando, quam peccando, & per consequens multo magis processissent ab eo alij homines non peccando, quam peccando, quod nisi per generationem naturaliter esse non poterat.

RESOLVTIO.

In statu innocentie filiorum generatio fuisset diuina benedictione, Sanctorum multitudine, adiutorij datione, naturæ perfectione, bonique publici consecutione.

RESPONDEO dicendum, quod possumus quinq; rationes assignare, quas omnes probabim⁹ p Aug & fuisset Aegid. super ij. sent. N gene-

generatio filiorum in Paradiso primis parētibz nō peccantibus. Prima quidē uia, vel prima ratio sumitur ex ipsa diuina benedictione. Secunda ex multiplicatione Sanctorum, siue electorum. Tertia ex collatione adiutorij, dati ipsi Adā. Quarta ex perfectione naturæ existentis in primis parentibus. Quinta ex bonis, quæ oriuntur ex institutione Reipublicæ.

Matrimonio
nūc benedi-
ctio an pec-
catum.

Prima via sic patet: Nam ut habetur Gen. I. Deus fecit hominem ad imaginem, & similitudinem suam masculum, & feminam creauit eos, & benedixit eis dicens: Crescite, & multiplicamini, & replete terram. Cum ergo ista benedictio, data à Deo fuerit ante peccatum: Et si nō peccassent, genuissent filios. Nam omnia uerba prædictæ benedictionis non aliud sonant, q̃ generationē filiorum. Nam masculum, & feminā creauit eos. Ista enim distinctio sexuum, non nisi propter generationem facta est, postea expressè ibi subditur: Crescite, & multiplicamini, quod naturaliter, nō nisi per generationem fieri potest. Vnde Aug. 14. de Ciuit. Dei, hanc materiam pertractans ait: Nos autem nullo modo dubitamus fm benedictionem Dei: Crescite, & multiplicamini, & replete terrā: donum esse nuptiarum, quas Deus ante peccatū hominis ab initio constituit creando masculum, & feminam, qui sexus euidenter utiq; in carne est: huic quippe Dei operi etiam benedictio ipsa subsecuta est. Nam cum scriptura dixisset: Masculū, & feminam fecit eos. cōtinuò subdit: Et benedixit eos Deus dicens: Crescite &c.

Electorum
multitudo
an fuisset
ante pecca-
tum.

Secunda uia ad hoc idem potest sumi ex Sanctorum, siue ex electorum multiplicatione. Nam q̃ sancti, & electi Dei nō fuissent geniti, nisi Adā peccasset, & quod illa sancta Dei ciuitas, ubi est tanta multitudo Angelorum, fuisset defraudata multitudine Sanctorum, & electorum, nisi Adā peccasset: & q̃ peccatū Adæ fuerit directè cā illius innumerabilis multitudinis sanctorum electorum, de qua dicit Ioannes: Post hæc uidi urbem magnam, quam dinumerare nemo poterat. Est omnino inconueniens ponere: immo hoc dicere uidetur incidere in illam sententiam dicentium: Faciamus mala, ut ueniant bona. Quorum damnatio secundum Apostolum iusta est. Hanc autem uiam pertractat Aug. 14. de Ciuit. Dei dicens: Quisquis autem dicit non fuisse coituos, supple primos parentes, nec generaturos, nisi peccassent, quid dicit, nisi propter numerositatē Sanctorū, necessarium hominis fuisset peccatū, Si enim non peccado soli remanerent, quia, sicut putat, nisi peccassent, generare nō potuissent profecto, ut nō solum duo iusti homines esse possent, sed multi, necessarium peccatum fuit. & subdit, quod si hoc credere absurdum est: illud potius est credendum, quod Sanctorum numerus, quantum complendū illi sufficit beatissimæ Ciuitati, causatus existeret, etiam si nemo peccasset.

Tertia uia ad hoc idem potest sumi ex collatione adiutorij dati viro à Deo. Nam non dedit sibi Deus in adiutorium masculum, sed feminam, quam non nisi ad adiutorium generatio-

nis intelligimus datam esse. Possumus autem assignare quadruplex adiutorium, Vt primum adiutorium generationis sit sola scēmina. Secundum sit adiutorium laboris, & tunc istud adiutorium non fuisset necessarium in primo statu. quia tunc homines non laborassent, & si fuisset agricultura, ut patuit per August. fuisset ad solatium, non ad laborem. Dato tamen, quod fuisset uiro datum adiutorium ad laborandum: melius adiutorium habuisset Adam, quo ad hoc per masculum, quàm per scēminam. Propter quod Deus de costa Adæ propter tale adiutorium potius formasset masculum, quàm scēminam. Tertium quidem adiutorium potest esse solatij, & colloctionis, quia nullius sine socio uidetur esse iocunda possessio. Si ergo fuisset datum Adæ adiutorium ad solatium, & ad colloctionem, ut magis iocunde haberet possessionem Paradisi: istud etiam adiutorium melius fieret, per masculum, quàm per scēminam, quia duo uiri dilectione, & charitate coniuncti magis delectantur ex mutua colloctione, si nulla habeatur interiq; ad generationis actum, quàm masculus, & scēmina. Si autem addatur quartum adiutorium propter solatium sine rebellione. ut si dicatur non esse tantum solatium duorum uirorum, quia unus potest rebellare alij: sufficiebat ad hoc, quod esset solatium sine rebellione, quod unus esset factus, vel creatus prius alio, quia semper posteriores habent in reuerentia priores, & maxime si masculus factus in adiutorium fuisset factus de Adam, siue de costa Adæ, sicut fuit facta Eua, quia tunc ille masculus fuisset productus de Adam. Consideremus ergo omnes modos adiutorij, & uidebimus melius hoc fieri per masculū quàm per scēminam, præter solum adiutorium ad generationem. Ergo si Deus in adiutorium Adæ fecit scēminam, & non masculum, ut testatur scriptura sacra, omnino censendum est, quod propter adiutorium generationis hoc factū fuit. & quia ista sunt ante peccatum, ideo si non peccassent generalissent. Totum autem hoc cum omnibus his membris pertractat Aug. 9. super Gen. aliquantulum post principium si cui ergo curget scire Aug. uerba in hac parte, recurrat ad dictum librum.

Quarta uia ad hoc idem sumitur ex ipsa perfectione naturæ. Nam unumquodque secundum Philosophum perfectum est, cum potest sibi simile generare. Ergo cum in primis parentibus esset natura perfecta, quia Dei perfecta sunt opera, & cum non propter aliud sit distinctio sexuum; nisi propter generationem: primi parentes, cum essent perfecti generalissent, etiam si non peccassent. Sed non, generalissent, sicut nunc homines generant. quia generantes in hac ualle miseræ uident legem in membris suis repugnantem legi mentis suæ, quam repugnantiam non sensissent primi parentes, si non peccassent. Et hanc uiam tangit Augustinus super Gen. dicens: Cum ergo quæritur, ad quod

Adiutorij
quot mo-
dis sumi
possit.

Tomo 3.

2. de anima
34.

Generatio
in statu in-
nocentiæ
qualis fuit
et.

Tomo 3.
lib. 9. c. 11.

Tomo 5. c.
22.

Apoc. 7.

Tomo 5. c.
23.

quod adiutorium sit factus ille sexus viro, diligenter, quàm valeo, cuncta consideranti, non nisi causa proles occurrit, ut per eorum stirpem terra impleteretur, non eodem modo procreatam, quo nunc homines procreantur, cum inest peccati lex in membris repugnans legi mentis, etiam si per Dei gratiam virtute superatur. Addit etiā: hoc enim, idest contrarietatem legis esse non potuisse credendū est, nisi in corpore mortis, quod corpus propter peccatum mortuum est. propter hæc autem verba Augustini clarè habetur intētiū.

Quinta via ad hoc idem sumitur ex bonis, quæ oriuntur ex institutione Reip. Nam, ut habetur in 2. de Ciui. Dei. Respublica est res populi. Populus autem non est cœtus cuiuscunq; multitudinis, sed est cœtus, iuris consensu, & utilitatis communione sociatus. Et sunt hæc verba Sapientis. Si ergo non peccassent primi parentes, non fuisset ibi Respublica, nec fuisset populus, quia duo homines non fecissent populum. Priuatus ergo fuisset mundus tanto bono, sicut confurgit ex Republica. Nam secundum Philosophum in principio Ethicorum, & si idem sit bonum gentis, & vnius, diuinius est bonum gentis, quàm vnius. secundum etiam Boetium: Omne bonum in commune redactum pulchrius elucescit. Ut ergo bono gentis, siue bono totius populi cum suo decore, & pulchritudine non esset priuatus mundus, omnino censendum est primos parentes genuisse, dato, quod non peccassent, & secundum hanc viam tangit August. 9. super Gen. dicens: An verò ita quis cœcus est mente, ut non cernat, quanto terris ornamento sit genus humanum, & quantum valeat ordo reipublicæ in ciuili pacis terrenæ vinculum coercens etiam peccatores. Et subdit: Quis autē sit ita excors, ut putet minus terram ornari potuisse, si iustis non morientibus impleteretur. Tempore ergo innocentiae fuisset terra ornata hominibus iustis non morientibus, ut patet per August. & hoc propter decorem vniuersi, & propter bonū Reip. quod ornamentum ex iustis non morientibus factum in statu innocentiae per generationem esset longè maius, quàm ornamentum factum per generationem ex peccatoribus.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendum, quod Deus fecit feminam in adiutorium viri ad generationem, sed siue peccasset, siue non peccasset, fuisset ibi generatio. Potest tamen assignari aliqua causa generationis, Adam peccante, quæ non fuisset Adam non peccante. Fuit necessaria generatio propter duo: propter multiplicationem humani generis, & propter perpetuationem eius. Sed stante hypothesi, quod non peccasset, fuisset necessaria generatio, non propter humani generis perpetuationem, sed propter ipsius multiplicationem. Et ad hoc videntur ire verba Dam. quia Adam sub peccato, & sub corruptione cadente fuit superaddita causa necessitatis generationis. Sed dices, quod alio modo potuisset Deus multiplicare genus humanum, quàm per generationem. Ad quod dici potest quod etiam in statu in-

nocentiae, si alius modus fuisset possibilis, nullus tamen fuisset congruentior, & ex parte Dei naturam hominis administrantis, & gubernantis, & ex parte naturæ rerum administratarum, & gubernatarum, quia sic August. dicit: Deus sic administrat res, ut eas proprios cursus agere sinat, sed hic est proprius cursus rerum, ut per generationem se multiplicent.

Ad secundum dicendum, quod omne generabile per naturam est corruptibile per naturam. Nam incorruptibilitas Adæ in statu innocentiae non erat per naturam sufficienter, & perfectè, sed erat per donum gratuitum, ut per originale iustitiam, licet illa originalis iustitia non daret homini incorruptionem omnino perfectè, quia adhuc erat perfectior incorruptio in statu gloriæ. Tamen illud donum dabat perfectionem incorruptionis, prout patiebatur ille status. Poterat enim Adam habere aliquam habilitatem ad incorruptionem ex natura, sed perfectionem, & complementum ad incorruptionem habebat ex dono gratuito, siue originali iustitia, prout patiebatur ille status, ut supra diffusius dicebatur.

Ad tertium dicendum, quod licet alijs animalibus sit data virtus generatiua principaliter ad se perpetuandū. Homini autē, qui factus est ad restaurandam ruinam angelicam, & si etiam non fuisset illa ruina, quia factus est homo ad ornandam illam Ciuitatem Dei nobilissimam, quæ secundū Aug. 12. de Ciui. Dei circa principium, fiet vna ex Hominibus, & Angelis, quod esset ibi tanta multitudo Angelorum, & non essent ibi, nisi duo homines, nullo modo esset conueniens. & ideo, & si alijs animalibus non esset data generatio, nisi ad se perpetuandum; Hominibus dari debuit, dato quod non moreretur ad se multiplicandū.

Vel possumus dicere, quod etiam in animalibus, irrationabilibus non valentibus se perpetuare, nisi per generationem, licet principalior causa necessitatis generationis sit ad se perpetuandū, est etiam causa huiusmodi ad se multiplicandū. quia cum sint facta propter ornamentum elementorum, quæ melius ornantur per multa, quàm per pauca, ideo causa, vel concausa necessitatis generationis in eis est multiplicatio. Vnde Aug. 9. super Gen. ait: Neque enim tantum deprauati sunt homines, ut non pecoribus, vel volatilibus antecellant, quorum omnium generibus hanc infimam mundi partem fore decoratam, quem non considerare delectet? Vult ergo Aug. q̄ ista infima pars, ut aer iste inferior, & terra decorata sit animalibus, & volatilibus, & q̄ hoc delectat hominem hoc considerantem, & ideo ait: quem considerare non delectet? quasi dicat, nullus est, qui non delectetur hoc considerando. & quia pulchrius ornatur ista pars mundi inferior ex omnibus generibus pecorū, & volatiliū, quàm vno genere tantum. Et quia etiam pulchrius ornatur ex multitudine in quolibet genere, quàm ex paucitate: ideo rationabiliter tenet, q̄ data fuit virtus generatiua pecoribus, & volatilibus, & alijs irrationabilibus, non solū ad se

Aegid. super ij. Sent. N 2 per

Adæ incorruptibilitas in statu innocentisqualis.

Generatio homini cur tributa

Tomo 5.

Generatio Brutis cur tradita.

Tomo 3.

Respublica quid. Ex D. P. August. tomo 5.

Eth. Nich. 4 & Magn. mora. 2. 3. Bonum in cōe redactum pulchrius elucescit.

Generatio post peccatum cur necessaria.

Elicitio
ex 1. Phy-
so.

Multiplica-
tio, perum
magna un-
de necella-
ria.

Spēs aīaliū
noua, quæ
ex Arist.

perpetuandum, sed etiam se multiplicādū. Quod si dicatur, q̄ frustra sit per plura, quod potest fieri per pauciora; Verum est, si fieret æquē bene. sed non æque bene ornatur terra per pauca pecora, sicut per multa, nec ipse aer per pauca volatilia, sicut per multa, nec etiam est prætermittendum, quod ipsa multiplicatio non solum facit ad ornatum, vel ad decorem, sed etiam ad perpetuationem, quia in his, quæ generantur ex semine, si in aliqua specie sint ualde pauca; talia illa possent tolli, & possent deficere species. Vt ergo species non deficiat in his, quæ generantur ex semine, bonum est in qualibet specie fieri multiplicationem magnam non solum propter ornatum, sed etiam propter perpetuitatem, ne deficiat species. Dicimus autem in his, quæ generantur ex semine, quia in aliis non potest deficere species, quæ generantur non ex semine: immo in talibus, quæ non generantur ex semine, sed ex putrefactione, ut supra diximus per Philosophum, aliquando aliquæ species sunt in se uisæ, quæ alias non sunt uisæ.

Ad quartum dicendum, q̄ multiplicatio potest uariari dupliciter, vel quantum ad naturam multiplicatorum, vel quantum ad modum multiplicandi. Vel possumus aliter distinguere, si volumus, q̄ duplex est multiplicandi modus: naturalis, & supernaturalis. Cum ergo dicitur, q̄ eorundem secundum speciem idem est motus multiplicandi; Verum est, si accipiat modus multiplicandi, ut respicit naturam multiplicatorum, quia ex natura sua reponitur res in specie. sic quæ sunt eiusdem speciei, multiplicantur eodē mō, vel verum est, si accipiat modus multiplicandi naturalis, sed si accipiat ex una parte modus multiplicandi naturalis, & ex alia supernaturalis, poterit ex eadem specie esse alius, & alius modus multiplicandi. Sic autem est in proposito, q̄ primo oportuit naturam institui per formationem primorum parentū: fm quem modū Adam fuit formatus de terra, & Eua de costa, quorum formationes nō, nisi a Deo fieri potuerunt. Natura uero à Deo instituta per supernaturalē formationē potuit postea ibi esse multiplicatio per naturalem propagationem, ut in his consideratis in argumento nulla sit difficultas.

ARTIC. II.

*An filiorū multiplicatio in statu innocentie fuisset per coitum.
Conclusio est affirmatiua.*

D. Th. 1. p. q. 98. art. 2. Et 2. sent. d. 20. q. 1. art. 2. D. Bon. d. 20. art. 1. q. 2. Alex. de Ales 1. p. q. 94. art. 1. Biel. d. 20. q. 1. art. 3. dub. 2. Capreolus. d. 20. q. 2.

SECUNDO quæritur: utrum fuisset in Paradiso multiplicatio filiorum per coitum. Et uidetur, q̄ non, quia semper in coitu est aliqua corruptio, & est ibi emissio seminis, & maxime si debet inde

A generari proles, sed talia non videntur potuisse esse in primo statu: ergo &c.

Præterea nutritiua generatiua, & augmentatiua pertinere videntur ad eādem partem animæ, ut ad vegetatiuam, quia & in plātis videmus omnia ista cum nutrantur & augmententur, & faciant fructus, in quibus est semen, ex quo potest esse generatio plantarum. sed quæ pertinent ad animam vegetatiuam: non obediunt rationi, sed si generatio fuisset in primis parentibus, fuisset secundum dictamen rationis: ergo non per coitum.

Præterea, cum semen sit superfluum nutrimenti, & superfluitas non potest esse in primo statu uidetur, quod non fuisset ibi generatio per semen, vel per coitum.

Præterea emissiones superfluitatum, ut egestionem, & vrinam: non videtur, q̄ fuissent in primo statu propter immunditiam, quam habent: ergo multo magis non fuisset ibi superfluitas seminis.

Egestionem,
id est euacuationem.

IN CONTRARIUM est, quia in statu innocentie fuit distinctio sexuum. iuxta illud Gen. 1. Masculum, & feminam &c. Sed distinctio sexuum naturaliter ordinatur ad generationem per coitum: ergo &c.

Sexuum distinctio ad quid ordinata.

Præterea secundum id, quod est commune, non attenditur distinctio, sed secundum id, quod est speciale. Sed cum hoc sit commune homini, & omnibus animalibus perfectis, generare per coitum: ergo in hoc non fuisset attendenda distinctio, sed, sicut alia animalia perfecta, si durasset ille status, generassent per coitum, sic & homines.

RESOLVTIO.

C In statu innocentie filiorum multiplicatio ex coitu fuisset. Idque a ratione, & auctoritate non est alienum.

RESPONDEO dicendum q̄ Aug. istam quæstionem pertractat. 14. de Ciu. Et dicit aliquos scripturas diuinas derisionē habere ex eo, quod ex esu illius ligni cognouerunt se nudos, & uerecundati fecerūt sibi perizomata, per quæ regerentur genitalia membra, quia non uidetur esus alicuius ligni posse ad hoc aliquid ordinari. qđ dicentes, licet secundum quid bene moueantur, simpliciter tamē mouentur malē. Nam licet nullus esus ligni fm se ordinē ad hoc, q̄ aliquis cognoscat se nudū, & ex hoc erubescat; tamen si consideretur ille esus, ut prohibitus, & primi parētes non obseruantes prohibitionē Dei peccauerunt, & peccādo senserunt pruritum carnis, & ex hoc tñ erubuerunt, quod non est inconueniens, sed cōsonū rōni. Nam sicut ostendendo nasum, vel os, vel aures non erubescimus, quia hoc est sine libidine, sic primi parentes ostendendo genitalia non erubescabant, quia nulla erat ibi libido.

Tomo 1. c. 21. 22. 23.

Ligni esus quomodo uerecundia gignere potuerit.

Prætermisso ergo hoc modo dicendi, tanquā dissono rationi, & ueritati: innuit Aug. tres alios modos de generatione primorū parēiū, ut vnus modus sit illud: Crescite, & multiplicamini, qđ uidetur pertinere ad benedictionem carnaliter, sic

sic intelligendo solum pro tempore post peccatum. Vnde Aug. contra sic loquentes ait, quod illa benedictio nuptiarum, ut coniungati crescerent, & multiplicarentur, & replerent terram, quamvis & in delinquentibus manserit, tamen antequam delinquerent data est, ut cognosceret procreationem filiorum ad gloriam conubij, non ad penam pertinere peccati. Cum ergo hic primus modus stare non possit, quod benedictio nuptiarum solum intelligenda sit post peccatum, cum & ante peccatum sit data; ponit secundum modum, videlicet, quod hæc benedictio: Crescite, & multiplicamini, & replete terram, intelligenda sit ante peccatum, sed spiritualiter non carnaliter. Nam spiritualiter fuit multiplicatio ante peccatum, iuxta illud Psalmi: Multiplicabis in anima mea virtutem, sic etiam ante peccatum fuit repletio terræ, quia cum anima repleat corpus, & corpus Adæ fuerit formatum de terra, sic etiam & corpus mulieris poterat dici, quod formatum fuit de costa, quæ fuit formata de terra. Cum ergo utrumque corpus Adæ, & Eux fuerit animatum, & ex hoc repletum anima, & in utriusque anima fuissent multiplicatæ virtutes, idest dona aliqua gratuita, vel gratis data, ergo in eis verificatum fuit, quod multiplicati sunt, & repleuerunt terram, quod si dicatur hoc pertinere ad donum nuptiarum; etiam & hoc pro sic dicentibus facere potest. Nam in vno, & eodem homine possumus saluare nuptias, & coniugium. Quia sicut coniugium carnale dicitur duo in carne vna, sic coniugium spirituale potest dicere duo in vna mente, vel in vna persona, prout Aug. 12. de Trin. narrat. ergo secundum dicta istorum tria sunt attendenda in primis parentibus spiritualiter: Multiplicatio secundum animam, vel secundum virtutes animæ. Repletio terræ secundum corpus, in quantum anima primorum parentum replebat suum corpus. Tertium est coniugium quantum ad utrumque, anima ergo in eis multiplicabatur per virtutes, corpus replebatur per animam. vnum alteri, i. anima corpori, siue carni per coniugium copulabatur.

Et si volumus loqui de repletionem corporis per animam, & de copulatione per coniugium carnis ad animam; possumus & in eodem corpore saluare multas repletiones, per animam, & in eadem persona humana saluare multa coniugia secundum carnem, & animam. dicemus enim quod anima replet corpus, prout ipsum perficit totum, & prout totum attingit, & prout ipsum totum continet. totum enim ipsum perficit, & ipsum totum replet. Nam sicut de aliquo perfecto secundum gratiam possumus dicere, quod est plenus gratia; sicut de corpore perfecto per animam possumus dicere, quod est plenum anima; ergo anima totum corpus potest dici reple-re, quia totum perficit.

Secundo potest dici anima totum corpus reple-re, quia totum attingit. Nam sicut dicitur vinum totum replere dolium, quando totum attingit: sic & multo magis dicitur anima totum replere corpus.

A quia totum attingit. Nam magis attingit anima totum corpus, quam vinum totum dolium. Quia ubi est lignum dolij, non est vinum, quia non possunt esse duo corpora in eodem loco, vinum, & lignum. Sed dicitur vinum attingere totum dolium, quia attingit totam concavitatem dolij, at anima attingit totum corpus absolute, & simpliciter, quia est simul cum toto corpore, & qualibet parte corporis.

Tertio anima dicitur replere totum corpus, quia continet totum corpus. Habent enim & ista corporalia aliquam similitudinem cum ipsis spiritualibus, ut sicut bladium dicitur continere saccum, quia non potest esse saccus rectus, vel per se stans, nisi repleatur blado: sic & anima dicitur continere suo modo corpus, quia non posset per se corpus stare sine anima.

B Nam anima recedente, corpus expirat, & marcescit. & sicut est in homine repletio terræ, idest corporis per animam, sic est ibi quoddam coniugium ex anima, & carne, vel per carnem, & animam. Nam sicut in coniugio uir regit, & femina regitur; sic in homine quantum ad carnem & animam, & quantum ad multa alia, est ibi dare, quod regit, & quod regitur. Vnde Aug. in dicto li. de Ciui. Dei tractando hanc questionem multa regimina assignat in homine, quomodo lo caro regitur ab anima, quomodo sensualitas regitur a ratione, & multa similia, de quibus non sit nobis cura: sed iste secundus modus dicendi, quod crescite, & multiplicamini, debeat sic spiritualiter intelligi, & non carnaliter, stare non potest, quia, ut idem Aug. ait, Licet possimus ibi assignare spirituales intellectus de multiplicatione, & de alijs; tamen litteralis sensus est, quod ibi fuerunt duæ personæ: masculus, & femina: & quod per eorum copulam debebat esse generatio, propter quod Augustinus, ibidem ait, & aperte de uinculo coniugali, quo uterque sexus sibi inuicem constringitur; interrogatus Dominus de uxore, & uiro dixit: Non legitis, quia ab initio fecit Deus masculum, & feminam? & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duæ, sed una caro, ergo ab initio antequam peccarent homines ad litteram secundum dictum Domini erat hoc intelligendum carnaliter, quod si etiam non peccassent, fuissent duo una caro: ut sicut fuerunt ambo vna caro origine, quia caro Eux, fuit de carne Adæ, ita fuissent vna caro coniunctione, per quam coniunctionem carnalem filios generassent.

C Quod concordat rationi, & auctoritati. Rationi quidem concordat, quia in omni productione per agentia creata oportet esse simul agens, quod agat, & inducat formam: & materiam, quæ patiatur, & quæ perficiatur per illam formam. quæ in generatione animalium generatorum ex semine est semen maris, inducens formam, & menstruum femellæ, quod organizatur, & perficitur per illam formam. Licet hoc non sit eodem modo in homine, & in alijs, quia in alijs etiam

Cōiugij & multitudo homine.

Tomo 5.

Marci 10.

Adam, & Eua una caro, etiam si non peccassent.

Homines, & Brutorum generationes quid differant.

Filiorum pro creatio non est poena peccati.

Crescite, & multiplicamini, an spiritualiter intelligendum. Psal. 137.

Cōiugium spirituale quid. Tomo 3. c. 3. & 4.

Aia quot modis dicitur corpus replere.